

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 17 OKTOBER 1915.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELIN WÄGNER.

Den franska kvinnan före och under kriget.

Prinsessan Jacques de Broglie i Paris gaf före krigsutbrottet en s. k. ädelstensbal i sitt hotell, vid hvilken gästerna, tillhörande den högsta aristokratien, voro kostymerade i olika slag af ädelstenar, topaser, rubiner, smaragder, turkoser, pärlor o. s. v. Prinsessan själf bar en dräkt af hvita pärlor.

Fransyskan 1914-1915 har ifört sig Röda-Kors-systemens dräkt och ägnar sig nu med hängifvenhet åt kallet att vårda sjuka och sårade soldater, som offrat sig i striden för sitt lands frihet. Den vackra bilden ha vi med benäget tillstånd återgifvit efter en pastell af Dagnan-Bouveret, membre de l'Academie des beaux-arts de France.

ALKOHOLENS LIFSVÄRDE.

In vino vanitas.

BLAND ALLA INHEMSKA "BRÄNnande" frågor har väl ingen så som nykterhetssaken förmått uppröra sinnena, alltsedan den blef en politisk faktor och ett partitecken. Det har förbrukats mycket skarpsinne och många affekter till att bevisa de aktiva nykterhetsmänniskornas fanatism och ofördragsamhet, deras böjelse att öfver hufvud bedöma och värdera en person efter hans ställning till nykterhetsprincipen och totalförbudet. Och å andra sidan, hvilken energi och klokhet ha inte nykterhetskamparna måst utveckla för att på relativt kort tid komma till det inflytande de faktiskt äga, till sin fruktade och väl befästa position som praktiska maktfilosofer. Nykterhetsfrågan har framför allt blifvit ett stridsbanér och en samlingssignal, ja, ofta endast ett slagord. Men själfva det ideella, på en gång moraliska och psykologiska tankeinnehållet i vår protest mot alkoholens bruk och missbruk är nära att falla i glömska, göres numera sällan till föremål för reflexion af en hvar. Och dock skulle just en sådan individuell själfbesinning öfver spörsmålet, hvarför just jag af egoistiska och allmängilligt psykologiska skäl bör ansluta mig till de alkoholfientliga, vara en i hög grad fruktbar främjare af nykterhetssaken i dess egentliga mening, fri från partiprogram och politiska föreningsangelägenheter.

Låt oss i hufvudsak bortse från den grofva syn på "rusdryckseländet", som under 80-talet med dess filantropiska svärmeri började utbreda sin rafflande tendenssentimentalitet. De starkaste och pålitligaste nykterhetsvännerna finnas numera bland arbetarna, gärna i samband med kommunal och kvasipolitisk pampighet, och äfven den enkla afhållsmanen utan fraser och gester torde vara en rätt allmän företeelse i städernas arbetarklass, så att någon häfligare nitälskan för nykterhetsidén som en folkets förlösare och förädlare är inte längre aktuell hos oss. Vi skola begränsa hela denna framställning till att skissera alkoholens typiska psykologiska verkningar på personligheten, då denna enligt intellektuella och kulturella villkor rör sig på ett något högre plan än genomsnittsnivån.

I sin opposition mot vissa antialkoholiska lagbestämmelser (särskildt det brattiska systemet), som genom opsykologisk stelhet och pedanteri uppfylla de kraf Bergson anser nödvändiga för intryck af komik, har vår s. k. höger, för hvars nuvarande lifsstarka åskådningar jag eljes hyser all sympati, kommit att väl ifrigt förfäktat spritbrukets personliga och kulturella värde. Det är i synnerhet ett litet garde af kåsörer, som slagit vakt kring flaskan såsom en både treflig och positivt gifvande lifsfaktor och en karlarnas lösen, och det med en sådan vältalig schwung, att man genast misstänker intim känslainspiration. I deras famösa förkunnelse äro "historiska exempel" omtyckta. Jag påminner mig, att man vid Bismarck-jubiléet nyligen särdeles beskäftigt framhöll järnkanslern som anti-nykterist och hur väl hans kvantum satis bekom honom. Man förteg, att Bismarck just i följd af alkohol (förresten sällan i större mängd) och starka cigarrer hade perioder af nervdepression och tung melankoli, hvarur endast hans präktiga fysik och viljekraft hjälpte honom upp. Samtidigt med denna

agitation har från ett politiskt neutralt kultur-läger framförts en hel del skäl för alkoholdryckernas, speciellt vinets, stimulerande och förfinande uppgift i vårt sällskapslif.

Låt oss ett ögonblick granska innebörden af den lätta berusningen, som intar medvetandet, när korrekta och otadliga, "måttliga" personer tömt några glas. Den under ett lindrigt rus egendomligt skärpta själfakttagelsen kan lämna rätt intressanta rön. Det viktigaste vi finna är detta: under påverkan af alkoholen tycker man sig bestämdt kunna utföra handlingar och arbeten, som man i själfva verket inte kan åstadkomma, och man tror sig äga krafter och naturgåfvor långt utöfver det vanliga måttet. Går man och gömmer på en "lifslogn" i någon vrå af sin själ — och hvem af oss gör inte det? — så kan man vara säker om att alkoholestämningen griper fatt i denna stelnade illusion, blåser upp den till en brokig och festlig ballong, som rycker med sig hela vår själfbesinning och kritik. I alkoholens konstgjorda eklärerung ta sig äfven de svåraste problem lättlösta och själfklara ut, och påverkade af spritens ande stå vi alltid som genom ett trollslag segrande och lyckliga vid målet, som vi förut skymtat långt aflägslet och nästan otillgängligt. Men intellektuella medel eller ens arbetslust att i verkligheten hinna ett litet stycke på väg dit ger oss denna stimulans minst af allt, aldrig få vi af den en reel synpunkt, ett fruktbart uppslag. Hela dess väsen är bedräglighet; och insläppt i vår organism, om ock i obetydlig kvantitet, upptänder den en rad gäckande och tomma, värdelösa förespeglningar. Jag tar ett enkelt konkret exempel. En person har fått i uppdrag att utarbeta en offentlig föreläsning. Temat bereder honom stora svårigheter, när hans tanke och språkteknik söka bearbeta det. I sin trötthet och sitt missmod vädjar författaren till en alkoholdryck. Efter ett par tre glas börjar han åter skärskåda sin uppgift, talet, som skall hållas. I den nya stämningen ser han då med konkret liflighet det färdiga resultatet, uppträdandet inför åhörarna, ser sig själf, sågande en massa djupa, vackra, gripande, spirituella ting, och ser den högtidsklädda publiken, uppmärksam och intagen och till sist jublande sitt bifall — men hvad det egentligen är den intresseras af och finner värdt applåder, det reella innehållet af detta glänsande föredrag, det ligger honom i själfva verket mera dunkelt fjärran än någonsin just under alkoholens lätta och rosiga lögnstimulans, då framför allt vårt måttsinne bringas ur funktion.

Alkoholens stämning löser upp gränserna kring personligheten, identitetsförmimmelsen mattas, och i hetsigt ifrig eller slapp själfuppgifvelse vilja vi smälta samman med omvärlden, närma oss människor, medkännande och förstående, alltsammans ett suggestivt spel af illusioner. Man behöfver blott granska de många ostyrdade gesterna hos en berusad och hans begär att prata, att ut säga hvarje hugskott, som drar genom hjärnan, för att få klart för sig antydna planlösa sträfvan till periferiutvidgning. Denna företeelse sammanfaller med ett karaktäristiskt drag hos de sinnesrubbade. Den som läst E. T. A. Hoffmanns diaboliska novell Rath Krespel, minns, att just denna oförmåga att återhålla och kväfa en rörelseimpuls betecknar ett abnormt själsstillstånd. För min

NÅGRA SYNTPUNKTER. För Idun af ERIK NORLING.

del har jag alltid haft ett slående intryck af att en något berusad man närmar sig småbarnens, negrernas och apornas primitiva nivå med dessas oerhörda sällskapsdrift.

Alkoholen som befordrare af dikt och konst är en af de kärnlösaste myter människorna roat sig med att forplantas. Hvad som blifvit till på dessa områden har aldrig skett med och genom alkoholens inverkan utan trots denna; och några öfverflödiga vislyrikers och musikers egenhet att ingenting kunna producera utan någon stark nektar är endast en ful vana, hvars uppkomst i hvarje enskildt fall torde vara lättförklarlig, eller ett begär att kokettera och göra sig intressant i den enfaldiga massans ögon. Alkoholens roll vid det konstnärliga skapande arbetet består blott i eggelsen att djärft fantisera öfver blifvande resultat och lefva sig in i föreställningen, att hvad som faktiskt icke är, står fullbordadt — d. v. s. alkoholen är konstnärsmidvetandets listigaste och farligaste fiende. Genom upprepade fall af en sådan falsk stimulans, af svindlande maktkänsla utan realitet bakom, har ofta en obotlig psykologisk skada tillfogats begåfningen, en skada, långt djupare och mera svårfunnen än den social-moraliska vi alla se och erkänna och som nykterhetskamparna framför allt tagit sikte på. — "Med en flaska vin blir trästolen Rom", heter det på ett ställe i Vallfart och vandringsår. Ja, det är mycket sannolikt. Men låt oss aldrig glömma den oundvikliga följsats, som skalden af estetiska skäl förbisåg: sedan denna Roma-hägring försvunnit utan behållning, utan spår, synes trästolen mera hopplöst träaktig än någonsin.

Bland personerna i Thomas Manns fina skildring Königliche Hoheit förekommer en vinets och den sinnliga lefnadsglädjens besjunge. Landets furste mottar honom en gång i audiens, och naivt lifsnifyken, som alla instängda, gör han evoc-poeten en del frågor om det allmänt förmodade faktiska underlaget till alla de djärfva sångerna, med hopp om pikanta vinkar och rafflande förtroenden. Men skalden säger som sanningen är, att han ytterst sällan smakat ett glas vin och nästan alltid gått till sängs kl. tio om kvällarna. I denna berättelse ligger en fundamental psykologisk realitet. Diktens ande behöfver inga hästkurer af yttre upplefvelse för att nå det mest suggestiva sanningsvärde i sina uttryck. Ett nyktert medvetande, en samlad personlighet, som i hvarje moment med skärpa vet sina gränser, hvad han kan och inte kan, är helt visst den gynnammaste jordmånen för all intellektuell och konsinärlig verksamhet med syfte till påtagliga frukter.

Litteraturstudium lär oss, att betydande diktare, till skillnad från ordinära dryckes-tribadurer, när de prisat vinet och ruset, alltid innerst, kanske endast undermedvetet, menat en lifseld och en hänförelse af annan, djupare art, inom religiöst eller skaldiskt själslif, eller som fosterlandskänsla, psykisk elevation öfver hufvud, och att vinet och dess rus endast varit alltför konventionella symboler för större längtan och större hänryckning, i ungdomen vanligen ännu utsägliga. Dessa stora diktare senare utveckling mot klarhet har visat, att så varit fallet. Vi kunna i detta sammanhang erinra oss Heidenstams drisligt djupa ord:

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.50
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Månad	» 0.75	Månad	» 0.90

Iduns byrå o. Expedition, Mästernammsgatan 45.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 8660. Allm. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. Allm. 6147.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören 11. 11—1.	Riks 8659. Allm 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser:
30 öre å textside.	30 öre efter text. 35 öre
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20% förh. för särsk. begärd plats.

Det är andens rus, när han vingen häfver,
och jag vrider mig framför ett ark med streck.
Jag dricker ej döden ur vin och genèver,
jag dricker den lyst ur en flaska bläck.

I vår nuvarande järnhårda tid med sina stränga kraf på individens kapacitet och produktionskraft måste alkoholkulten te sig som något föråldradt och — hvad värre är — löjligt. Kulturvärdet af det umgängeslif, som består i ändamålslös hjärnutgjutning vid festmiddags- och kafébord, har väl i våra dagar närmast ett kuriositetsintresse. Vi borde ha kommit ifrån det där slöseriet med andlig kraft rätt ut i luften — alkoholesprin. Och vi ha säkert innerst kommit bort från de lösa känslöstämningarna, de pompösa och sentimentala illusionerna, fastän den gamle Adam med ett slags vemodig pietet ännu håller styff på de ädla känslor bourgognen och punschen föda. Vi vilja numera, att en hvar människa alltid behärskar sina själstillgångar, små eller stora, med något af den tekniska, mekaniska organisationens kalla säkerhet och snabbhet. Kulturen består af en serie fixa, dugliga arbetsresultat — således kan en lifssteigrare, som gör företeelserna diffusa och opropotionerliga och blott leder till passivitet, aldrig vara en kulturmak.

Vår lidsanda är en stålklar Fortinbras i kamp mot den förvända romantik af skenbilder, som alkoholens spiritus frambesvurit i århundraden.

LIFVETS BIOGRAF

De som skola fostra de släkten som komma.

URIS KANDIDAT HEMMING stod uppe vid Håjöstapeln och såg ut öfver staden, hvilken låg liksom öfversållad med guldpaljetter. Ty mellan de flikiga, oroliga molnen stack eftermiddagssolen fram i långa skimrande strålar — alldeles som på Dorés gamla bibliska träsnitt.

Och som så många gånger förr tänkte han att Stockholm dock är den vackraste stad i världen.

Helt oväntadt hörde han någon sucka tätt bredvid sig, hvilket väckte honom ur hans tankar — som egentligen inte voro några tankar, utan blott en stilla flytande skönhetsnjutning. Och då han vände sig åt sidan, mötte han ett par klara, nyktra flickögon under en stripig, rak lugg.

— Ja, är det inte vackert, rent bedårande, sade flickan inledande, medan hon alljämt höll hans blick fången. Men hvad stod ni egentligen och tänkte på. Så fördjupad som ni var?

— Hvad jag tänkte på — ingenting alls. Jag njöt blott af utsikten och af att — få vara i fred.

— Å, fy så fullt sagdt. Flickan knyckte till på det lilla hufvudet, som kröntes med en

lustig tingest, hvilken visst hade pretention på att kallas hatt. Och jag som var så glad att få någon att tala med. Förresten heter jag Marianne Strømmer, dotter till generaldirektören, tillade hon med en världsamsaktig ton.

— Jur. kand. Hemming. Extra ordinarie i så godt som stadens alla ämbetsverk, presenterade Hemming sig och lyfte på hatten.

— Nåja, det bästa är godt nog, skraffade Marianne Strømmer. Pappa säger alltid att ingen har så god råd till allting som en underlöjtnant eller en extra ordinarie. Och är man dessutom extra ordinarie i alla stadens ämbetsverk fill, så. Pappa har nu faktiskt inte råd till någonting han, och aldrig hör man annat än "i dessa tider", som en evig refräng på allting. Och de orden hatar jag mer än alla andra. Hvarför ska vi behöfva klä oss i säck och aska, därför att en massa människor slåss och bråkar där ute i världen. O, hvad jag är led på det — fullkomligt utled.

Marianne sträckte lite på sig, hennes kalla blick fick en lysten glimt och färgen steg på hennes blekpudrade kinder. — Säg, sade hon, helt omotiveradt, ni dansar väl.

— Nej, inte sedan jag var gymnasist. De moderna danserna äro mig alltför vidriga.

— Himmel, hvilket helgon! Marianne mätte honom från hufvud till fot på ett nästan fräckt sätt. Förresten ser ni inte alls ut som en sådan där —

— Hvad för någe?

— Josef inför Pofifars hustru — det fånigaste jag vet. Ni ser alldeles för bra och — manlig ut. Men säj, ni dricker väl te åtminstone. Ska vi inte ha oss ett litet afternoon tea tillsammans.

— Nej tack, fröken. Vår smak tycks inte stämma öfverens i något afseende. Josef handlade enligt mitt tycke alldeles rätt — och förmiddagsté dricker jag aldrig. Jag kan förresten undra hvad edra föräldrar skulle säga, om ni komme hem med mig, en vildt främmande, så här på söndagsförmiddagen.

Marianne Strømmer stirrade först med oförställd häpnad på kandidat Hemming, brast så i ett gäckande skratt, svängde hastigt om på sin höga lack-klack och försvann ner för backen.

Med ett litet ironiskt leende såg Hemming efter henne. Nog visste han att hon inte ett ögonblick menat att han skulle följa henne hem och dricka té. Nej, hvad som hägrade för hennes njutningslystna själ var Royale, en kopp té med åtföljande cacao, cigarretter och öfverenskommelse om ett nytt sammanträffande. Med Pinet, teaterbiljetter, supéer, blommor och konfekt i släptåg.

Men leendet dog snart bort kring hans känsliga munvinklar och ersattes af ett djupt svärmodigt drag, då han sakta gick ner för den breda slingrande vägen.

Var det ändå inte upprörande att tänka att denna nya, frigjorda och njutningslystna flicktyp skulle komma att fostra de släkten, som en gång skola föra landet och kulturen framåt. Han ryste till i den ljumma höstluften, och solpaljetterna öfver staden bleknade bort, när molnflikarna smulto samman till en enda djupgrå fäll.

HEDVIG SVEDENBORG.

Fyrtiofem Grängesbergare.

Stockholmscroquis af HARALD WAGNER.

(Forts. o. slut.)

FYRTIOFEM.

Det förlorar hon åtskilligt på, tänkte generalkonsuln. Han såg skarpt på henne för att utröna, hvad hon tänkte och hade för afsikt med denna underliga affär. Men fru Harriet hade slagit ned ögonen, och var ifrigt sysselsatt med att pressa ut en citronskifva öfver sin filet de sol.

— Nå, tänkte han, går det åt skogen, så är det så mycket bättre! Då blir hon skyldig mig pengar, och det har jag ingenting emot.

— Spekulerar ni alldeles för egen räkning? frågade generalkonsuln.

— Ja, naturligtvis, sade hon förvånad och slog upp sina stora bedårande ögon mot honom. Naturligtvis gör jag det! Jag vill visa er, att kvinnorna inte äro så dumma i affärer, som ni tror.

Men då blef generalkonsuln med ens kall affärsman. Siffror och aktier var ett samtalsämne, som alltid hade samma effekt på honom som trumpeten på en gammal nummerhäst. Och det gällde med hvem han än förde detta samtal.

Nu ljuger du, tänkte han som ett tyst svar på hennes replik, det är klart, att hennes man har skickat ut henne. Inte illa utfänt, min käre Adler. Men din räf biter inte min gås. — Affären roade honom.

— Mja, sade han, medan han fyllde hennes glas än en gång med det tjocka guldskimrande vinet, ni vill ha fyrtiofem grängesbergare för femhundra kronor. Godt, jag skall försöka att skaffa er dem för detta pris. Om det är möjligt.

Fru Harriet bet sig i läppen.

— Men fortfor han, jag vet inte, hvar jag skall få några i dag. Men jag skall telefona till börsern.

— Å, sade hon, det behöfs inte. Ni kan vända er till Nasielsky & C:o, jag har tagit reda på, att de ha inne.

— Det kan jag ju göra.

— Gör dem för min räkning ett bud på fyrtiofem grängesbergare till femhundra.

— Som ni önskar, sade han. Det gläder mig att Leyden & C:o åtnjuter förtroendet att vara edra mäklare.

— Nu drifver ni med mig, sade hon. Men det gör ingenting. Jag förlåter er!

— Jag drifver inte alls med er, sade han. Är saken afgjord?

— Afgjord! Skål, ni människoötarekonsull!

— Om ni vill komma upp klockan fyra, skall saken vara klar.

— Tack, sade hon och gaf honom ett bedårande leende. Men lofva mig en sak!

— Hvad då?

— Att ingenting säga till min man!

— Det kan jag bestämdt lofva, sade han hastigt och öfvertygande allvarsamt.

Men invändigt log han.

Efter lunchen for abessinske generalkonsuln direkt till sitt kontor, sedan fru Harriet afböjt att bli skjutsad hem. På kontoret hade han ett ytterst sekret samtal med herr Schapsinsky.

— Hvad är det jag alltid har sagt? sporde Schapsinsky och strök sina mustascher. Löjtnanten är icke att lita på! Han spekulerar bakom vår rygg. Men att skicka sin fru, det är då litet för klumpigt. Det skall han bli

Läf kemiskt tvätt
fa och pråssa Ed
ra kostymer hos
os och Ni blir
belåten.

Örgryte Kemiska
Ivätt- och färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper

samt kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

Två dikter.

AF HENRIK FORSBERG.

I.

ATT SITTA SOM ETT BARN VID VATTEN-
randen

och bara se, hur molnen gå och gå
— den värld, man lever i, när man med
handen
och inget finns, som är att grubbla på.

Att sitta tyst, se solen sakta sjunka
och lämna bara detta skimmer kvar
— jag känner hjärtat doft och sakta dunka
i dag liksom i går och alla dar.

Att sitta som ett barn och bara höra,
hur vinden susar och hur hafvet slår
— en skymningspsalm, som snuddar vid mitt
öra,
en syn, som stiger, faller och förgår.

II.

DU FRÅGAR SOM ETT BARN: — HVAD
lifvet är?

Ett ingenting i allt det stora hela,
en ton, som sjunger eller kanske skär,
en sträng, som brister, medan andra spela.
Som hvita moln en hög och tidig vår
försvinna tyst i fjärran blåa länder,
ett lif sin väg emot den tystnad går,
från hvilken ingen mera återvänder.

Du frågar som ett barn: — hvad lifvet ger?
Sök hålla fast en stråle sol med handen,
sök fånga opp det stänk af skum du ser,
som hafvet kastar mot den hvita sanden!
Hvad lifvet är? En gammal trasig låt —
om några år ska du ej fråga mera,
men lita blott och svälja tyst den gråt,
som lifvet gaf, åt dig och många flera!

Och människan och allt hvad godt hon vill?
Tro ondt om alla men tro godt om ingen,
när du vill gå och vänder ryggen till,
får tungan fart och giftiga bli stingen!
Den hugger värst, som allra sötast ler,
ty han har mest af lögnens lömska galla
— bland dem du sett och ibland dem du ser,
tro ingen, ingen, ingen af dem alla!

.....
tjänst! Det är 2,250 kronor! Får jag besvära
med att kvittera i kassan?

Och herr Schapsinsky bugade ut den
vackra frun ur kontoret.

— En sådan fårskalle den där löjtnanten,
sade han till generalkonsuln. Att lita på
fruntimmer i affärer! Det var klart att hon
skulle bli rädd och sälja. Jag skulle vilja se
hans min, när hon kommer hem. Det här
tror jag, att jag har ordnat på bästa sätt,
generalkonsuln?

— Det är inte utan, att jag tycker det med,
svarade denne. Men det går utför med löjt-
nant Adler. Synd på hans vackra fru.

kuggad på, så sannt jag heter Aron Schapsinsky.

— Jag skulle också vara böjd för att tro det
sade generalkonsuln. Har ni telefonerat till
Nasielsky?

— Ja, sade han, och det var knappt att han
ville släppa dem för det priset.

— De ha alltså gått upp? förmodade ge-
neralkonsuln.

— Naturligtvis. Och det har vi inte haft en
aning om. Men löjtnanten har alltså snokat
reda på det. Och i stället för att tala om det
och låta firman sätta alla krafter igång, spe-
kulerar han bakom vår rygg, genom sin fru;
det är skandal!

— Ja, sade generalkonsuln, vet ni hvad,
Schapsinsky, jag har länge tänkt på en sak?

— Hvad då?

— I stället för Leyden & C:o borde det
heta: Leyden & Schapsinsky.

Herr Schapsinsky var för öfvervåldigad
för att kunna svara. Han bugade sig med
samma gest, som han brukade förr, då nå-
gon kund i hans ungdomsårs manufaktur-
affär gjorde någon riktigt stor beställning.

— Här skall ställas alla krafter i gång,
sade han. Det är tillsvidare en fullständig
hemlighet, att de gått upp. Jag gaf Manasse-
vitj order att känna sig för på börsen, men
han telefonerade nyss, att ingen af mäklarna
tycktes ha en aning om saken.

— Skönt, sade generalkonsuln, då skall
här tjänas pengar i dag! Är löjtnanten här?

— Nej, han är naturligtvis ute och köper
allt hvad han hinner, innan saken kommer ut.

— Nå, låt honom det! Vill ni ta emot fru
Adler, när hon kommer, Schapsinsky?

— Med nöje.

Klockan fyra visade Manassevitj den ele-
ganta frun in till herr Schapsinsky.

Han tog på sig en välvilligt bekymrad och
öfverlägsen min, då han bad henne stiga in
och slå sig ned.

— Min bästa fru Adler, sade han och vräkte
sig i skinnstolen, som om han redan hade ef-
terträtt det nuvarande Co:et, i firman Leyden
och & C:o, min bästa fru Adler, det här är
en synnerligen vanskligh affär, ni har beor-
drat.

— Är det? frågade hon och slog upp sina
stora stenkölsögon med ett barnafrent och
frågande uttryck af fullständig ovetenhet. På
hvad sätt då?

— Tja, vi ha visserligen lyckats komma
öfver de fyrtiofem grängesbergarne åt er.
Men vet ni af, att det är ett synnerligen obe-
räkneligt och vanskligh papper?

— Mjaa, det är en sak, som jag inte be-
griper mig på.

— Då skulle ni inte spekulera. Har ni redan
placerat dem på något annat ställe?

— Nej, men...

— Får jag ge er ett godt råd?

— Det är jag tacksam för.

— Låt firman öfvertaga papperna! Så kan
ni vara säkrad för hvarje förlust! Det ser ut,
som om tendensen vore fallande — ja, här
har ni de sista noteringarna! Läs själf, så
att ni inte tror att jag vill lura er.

— Det tror jag visst inte om er ändå, herr
Schapsinsky.

— Godt. Chefen har befullmäktigat mig att
öfvertaga hela posten, om ni vill sälja. Vi
skulle i. o. m. kunna sträcka oss så långt,
att vi betalade er 550, så har ni ändå något
för ert besvär.

— Ja, det är kanske bäst att jag följer ert
råd då, sade hon och reste sig.

— Vänta, sade han, så skall ni få er för-

— Hon är charmant, sade herr Schapsinsky
och slickade sig om läpparna.

Och med ett uttryck af fullständig belå-
tenhet med sig själf strömmade han ut till
sin pulpet.

Fru Adler tog en bil och for hem, sedan
hon hos skraddaren hämtat en ny aftontoa-
lett.

Sedan for hon till fondmäklare Narieskys
kontor. I ett lysande humör kom hon hem
till strandvägs våningen.

Medan hon provade klänningen framför
frymån, kom det telefon.

Det var löjtnanten.

— Harriet, sade han. Tycker du inte vi
skulle revanchera oss och bjuda generalkon-
suln på middag? Jag har händelsevis tjänat
några slantar i dag på en dumbom. Om jag
själf skall säga det, så var det verkligen
smart gjort att kugga en gammal skojare.
Men när man nu en gång har blick, så...
Och det är blicken det kommer an på, ser
du! Men det där får vi talas vid om, när
jag kommer hem! Och säg ingenting till
Leyden.

— Ja, svarade fru Harriet i telefonen, jag
har stor lust på en liten hasselbacksmiddag!
Jag har just fått hem en ny klänning, som
jag vill visa. Skall vi inte invitera friherrin-
nan Gyllenstaaff också? Jag hoppas, det
skall reta henne med min nya dräkt.

— Gärna, svarade han.

Så kom det sig, att samma hofmästare på
nytt serverade samma sällskap en om möj-
ligt ännu dyrare middag än några dagar
förut.

Det blef en mycket angenäm middag!

Generalkonsuln skälade upprepade gånger
med sin kompanjon med den förbindliga ar-
lighet, man kan kosta på sig mot en person,
som man vet med sig att man grundkuggat
och som man föraktar för hans oskadlighet.

Vid desserten, då en lokayer, som föga gaf
efter för dem som de österrikiska ärkeher-
figarna dricka, sade plötsligt löjtnant Adler:

— Vet ni hvad, mina vänner, jag har gjort
en förbaskat god affär i dag! Det var verk-
ligen ganska smart gjort, utan skryt sagdt.
Men det kommer sig af att man nu en gång
har den modärna affärsandan i blodet. I alla
fall tror jag inte att hvem som helst gör det
efter.

— Nå, sade generalkonsuln, med ett fint
småloje, hvad var det för en fin affär, du
gjort? Det var väl aldrig i grängesbergare?

— Jo, det var just hvad det var? Jag lyc-
kades kugga på den idioten Nasielsky fyrtio-
fem stycken för femhundra kronor styck.
Och nu har jag hört, att de har gått ner till
fyrahundra.

— Hvad skrattar du åt, Harriet?

Han vände sig öfverraskad mot henne, ty
medan han talade, brast hon ut i ett kling-
gande gapskratt. Både löjtnanten och fri-
herrinnan Gyllenstaaff stirrade oförstående
på henne, och en burgunderfärgad rodnad
spred sig sakta öfver generalkonsulns an-
sikte.

— Hvad skrattar du åt, människa? frågade
löjtnanten ännu en gång.

— Fråga generalkonsuln! sade hon.

Men han har aldrig fått klarhet öfver den
saken, ty generalkonsuln har aktat sig för
att upplysa honom därom. Det finns ingen-
ting han hatar så som att göra sig löjlig.

Icke heller har herr Schapsinsky fått klar-
het öfver, hvarför han dagen därefter blef
afskedad på grått papper.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

CEREBOS SALT

kan användas till sista kornet — det håller sig fint och torrt.

Tre af den svenska berättarkonstens bästa namn ha gått som segrare ur täfningen.

DEN AF REDAKTIONEN UNDER våren 1914 utlysta romanpristäfflingen med tre pris å tillsammans sextusen (6,000) kronor, bragte, som vi i ett af årets juninumner tillkännagåfvit, nära ett halft hundratal romanmanuskript i redaktionens händer. Prisnämnden har sedan dess varit sysselsatt med granskningsarbetet, hvilket nu slutförts, och dessamma visar ett såväl för tidningens läsekrets som för den svenska skönlitteraturen särdeles gynnsamt resultat.

Någon ny författarpersonlighet har visserligen ej trädt i dagen genom denna täfning, men i dess ställe ha tre af våra sedan länge högt uppburna romanskribenter, hvilkas alstring är en prydnad för vår prosakonst, blifvit de tre pristagarne.

Första priset tre tusen (3,000) kronor har sålunda tillfallit författarinnan Anna Wahlenberg för hennes roman

Drottningen,

en såväl psykologiskt som i fråga om intresseväckande handling ypperlig hufvudstadsskildring, en målning af modernt stockholmskt hvardagslif, som vi ej tveka att betrakta som den talangfulla författarinnans hittills bästa roman.

Beträffande de andra och tredje prisen om tillhoppa trefusen (3,000) kronor, har prisnämnden beslutit att klyfva totalbeloppet i två lika stora delar, alltså förvandla dessamma i två pris å femtonhundra (1,500) kro-

nor hvardera, hvilka tilldelas det ena författaren Ernst Lundquist för romanen

De röda skorna,

det andra författarinnan Gustava Svanström för romanen

Släktens ansikten.

Dessa båda arbeten ha nämligen synts granskarne så jämnställda i fråga om den litterära valören, att ett rättvist utslag ovillkorligen belingade en lika fördelning af penningebeloppet.

De röda skorna är en synnerligen pikant och underhållande konstnärsroman med motiv från Carl XV:s Stockholm, och den populäre fursten såväl som "lilla sessan", Danmarks nuvarande änkedrottning, spela en i boken ingripande roll.

I Släktens ansikten slutligen förflyttas läsaren till norrländskt lif och norrländsk natur och tilltalas ovillkorligen af den friska och lefvande skildringskonst, hvarmed författarinnan upprullar sina taflor. Betydande fabuleringsförmåga, fin observation och en sund, färgrik stil äro egenskaper, som utmärka denna norrlandsroman af en af våra förnämsta yngre författarinnor.

Ofriga i täfningen deltagande torde innan årets utgång låta afhämta sina manuskript mot uppgifvande af desammes titel och motto.

Stockholm i oktober 1915.

IDUNS REDAKTION.

Historien om en hund: Af AXEL AHLMAN.

DET VAR EN STAD, SOM VAXTE och växte. Den slök landsbygden tunnland efter tunnland, hemman efter hemman med aldrig stillad hunger, som lämnade fula spår i ännu fulare förstäder, hvilka likt osunda, skadliga svampar sköto i höjden.

Slutligen nådde den skogen, och denna hotades svårt, ty från andra sidan mötte ett annat samhälle, visserligen ej en stad men lika farligt och enträget.

Det var egentligen en liten farlig skog. Några tusental tallar, krokiga och spröda, med röta i de vansköotta stammarna. Men den stod ändå grön i den hvita sanden och lämnade skydd mot de vandrande dynerna, då nordväststormen vräkte sitt salta skum i öfver land. Kråkbär och lingon bredde redan sin matta öfver jordens forka, och ytterst vid stranden blänkte strandhafren gråhvit.

Detta var Tuffs hembygd.

Han kom resande en kväll, sex veckor gammal, med snälltåg från ett gammalt gods i Småland, och hans namn skulle stått som ett af de främsta i hundarnas adelskalender, om det tyvärr ej snart visat sig, att han var ett felsteg af sin moder, som trots all rasförnämhet tydligen nedlåtit sig till en tillfällig förbindelse med underklassen.

Jag tror ej, att han led däraf, men han var dock märkt från begynnelsen. Ty öfver den ädle pointerns smidiga, muskelstarka kropp rörde ett hufvud, som hade den obesläm-vare bondhundens trubbiga uppkäftighet, för mildrad endast af ett par ovanligt vackra ögon. Men värst af allt! I andra ändan satt en svans, som så småningom växte ut och kröktes i spiral, hvilken bars med halfherrns glädtiga och ogenerade elegans utan sinne för de öfverdrifna effekternas smaklöshet. Men den vackra, svarta pälsen, tidigt och flifigt ärrad i mångfaldiga tappra strider gjorde att mycket förläts dig — äfven svansen.

Den första af dessa strider satte outplånliga spår i ett hat mot större hundar, hvilket aldrig försvagades.

En dag på vårvintern skulle Tuff få följa med till staden. Han var då tre månader gammal. Vi gingo landsvägen in och hade först skogen, sedan förstadens ruskiga utlöpare på vänster hand. Det var äfventyret själf för valpen, som knappast förut varit utom trädgårdsgrindarna. Han skällde i ungdomlig lifslust på allt och alla, morrade, denna gång på allvar med rashatets bjudande röst, åt en katt och sprang för lifvet för en ilsken cykelsignal.

Då vi kommit utanför en s. k. villa, bebodd af en röd och myndig slaktare — jag hoppas, han lefver än och får läsa detta! — smet Tuff in på gården. Efter några sekunder kom han rusande ut, bort till mig och slängde sig ömkligt gnällande vid mina fötter. Hack i hälföljde en ulmerdogg, ett vidrigt, smutsigt, illaluktande odjur, med blodsprängda glosögon och drypande käftar. Jag högg Tuff i nacken och lyfte honom, men i själfva språnget nådde bushunden honom och bet till men släppte om en sekund för ett knytnäfs slag midt i ena ögat. Ett par drängar kommo löpande efter med en rännsnara och fångade odjuret. Stadsresan blef sorglig, ty den gick direkt upp till en veterinär, som stoppade in de blodiga inälfvorna och sydde ihop. Jag förstär Tuff, som aldrig förlät. Jag har heller ej gjort det. Och jag väntar fortfarande på betalning för sveda och värk, läkarevård och medicin. Ty trots löfte betalade slaktaren ej. Sådan är somliga slaktares moral.

Detta blef en vändpunkt i Tuffs tillvaro, och han lärde sig förstå, att lifvet fordrar mer än en älskvärd optimism, en ridderlig öppen- hjärtighet äfven af en hund. Här som så ofta slog den öfver i handlingskraftig och oför- sonlig misstänksamhet.

Följande gång, då han mötte en större hund — han var då nästan vuxen — lade han sig stilla på marken med tillbakadragna öron, rak svans och hufvudet ödmjukt hvilande på tassarna. Besten, äfven denna gång en blandad ulmerdog — kom glupande öfver honom, men blixtnabbt högg han underifrån tag i strupen, och den andre hade varit hjälplöst förlorad, om ej vi människor skilt dem. Kanske bidrog till greppets styrka, att jag vant honom att bita sig fast i en käpp. Jag brukade kunna svänga honom fritt sväfvande i luften tre à fyra hvarf på det sättet. Erfarenheten gaf stöd åt hans misstro och hat, och det dröjde ej länge förrän han var oberidrad herre bland bygdens hundar. Ingen kunde besegra denna smidiga styrka, väl upp- öfvad och närd af kraftig kost och dessutom farligare genom det stöd, som människans kamratskap ger.

Detta kamratskap räddade sannolikt en gång mitt lif.

Midt i skogen låg en fabrik och förgiftade grönskan. Den var omgifven af ett väldigt plank. Disponenten, som hyste en halft per- vers kärlek till onda hundar, hade fyra vrå- lande vilddjur, stora som kalfvar, instängda i en hundgård. De brukade släppas kl. 6, då arbetet upphörde. En dag kom jag dit i nå- got ärende utan att veta, att man den dagen slutat tidigare, och Tuff var med. Vi hade hunnit in ungefär midt på den stora planen, då hundarna kommo framrusande. De voro ytterligt folkilskna, och jag hade blifvit ett lätt offer för dem, om Tuff ej varit.

Han sprang emot den främste och stelnade en sekund i ett lågt, långt morrande. De tre andra stannade också häpna, och själf hann jag undan upp på en stege. Då fienden hunnit in på honom, tog han ett snabbt språng öfver honom, vände och högg ett knastrande tag i bakhasen. Den vilda jakten började! Blod- förstiga och skällande rusade de efter ho- nom i en förvirrad, blodig hets på gården, blodig, ty han nöp till här och hvar, då han kom åt, och hans ena öra hängde redan i tra- sor. Slutligen kastade han sig med ett otro- ligt vigt språng upp på några tomtunnor, som lavats upp mot planket och hoppade handlöst ned i skogen på andra sidan. Tun- norna buro honom, men då de stora sökte förfölja, började de att rulla, och ljutande af ilska och smärta satte de sig att vakta mig. Då jag ändtligen blef befriad, låg Tuff utanför och skakade sitt blodiga hufvud i väntan.

Tyvär blef Tuff aldrig jaktduelig. Han hade begäret efter jaktens nobla spänning i blodet, men den kväfdes i sin linda af smär- tan, som ett skott förorsakade.

Det fanns en specieraffär i skogen, och of- fer för en lidelsefull, jag är nästan frestad säga vetenskaplig sanningstörst, hade han listat sig ned i dess källare en dag. En ny- uppslagen silltunna, ställd på bockar, lockade denna sanningstörst, och han hoppade upp. Men bockarna voro osäkra, och tunnan gick ikull. Skrämd af bullret kom kräma- ren ned, såg förödelsen och tågade beslut- samt upp och hämtade en revolver — dess- bättre laddad endast med saltskott. Han gick ned igen och sköt fem bommar efter Tuff, som gnodde väggarna rundt för lifvet, men det sjätte skottet tog med den dubbla effekten, att han hoppade ut genom glasru- tan och blef skolträdd för lifvet.

I kåkarna i förstadens utkanter var det väl ej alltid så godt om kött, och vårt hönshus,

som låg blott en km. därifrån, lockade. Först förstod jag ej den snabba och mystiska de- cimeringen, men en dag gick fräckheten för långt. Fyra stycken af förstadsträskets mo- raliskt indifferentia hanar i ålder 17—9 år kommo smygande i buskarna, och oväsen från hönshuset gaf snart tillkänna afsikten. Jag visslade på Tuff, tog bössan och sprang ner. Mitt tonfall eller instinkten sade honom, att det denna gång gällde människor och med rest borst, för ovanlighetens skull rak svans och dödstytt följde han hack i häl.

Något buller hade emellertid varnat tjuf- varna, och jag fick dem ej som beräknat var inne i hönshuset. Tyvärr hade jag också i hastigheten fått skarpa skott och kunde ej skjuta. Det var inget annat att göra än att släppa Tuff, fastän det skedde ogärna med hänsyn till knifvar, blydaggertar och andra i en dylik gentlemans utrustning nödiga per- sedlar. Jag gaf honom emellertid spåret på den störste, och efter mindre än två minuter hörde jag ett våldsamt skall inne i snåren. Då jag kom fram, var tjufven "ställd" och hade all möda att hålla Tuff från lifvet med en påk. Saken ordnades på stället utan onö- diga polisformaliteter.

Tuff brukade sofva på en matta nere vid dörren i mitt rum. En natt vaknade jag vid ett lätt buller. I det strömmande månskenet såg jag honom stå rest i fönstret, stel med bor- sten på ända och slirra ut. Plötsligt hoppa- de han ned och kom bort till mig, lade fram- tassarna på min arm och gnällde svagt. Jag steg upp och såg ut. En gentleman af ofvan beskrifven kaliber stod i skuggan och krång- lade med grindläset. Det gick snart upp. Jag kastade på mig en smula kläder, tog re- volvern och gick ut i tamburen. Där stodo Tuff och jag båda lika tysta, båda väntande. Och det dröjde ej länge, förrän smygande steg hördes, och något eller någon sökte peta ut nyckeln på insidan. Med ett plötsligt ryck slog jag upp dörren — den gick utåt — gaf hetssignalen, och Tuff störtade sig på karlen, en lång, skäggig, grof figur. De full- komligt ramlade ner för trappan och gån- sig af in i skogen, Tuff med sitt karaktäris- tiska låga, ihärdiga morrande, karlen svär- jande och skrikande. Jag lät dem hållas och hvisslade först efter ett par minuter. Då dök han fram ur mörkret, viftande på svansen, nu i dess vackraste spiral och med ett an- nat, belåtet, triumferande morrande, medan han med högburet hufvud skakade en trasa, jag måste tillstå ganska blodig, som tydli- gen tillhört ett par onämnbare.

Detta är blott ett par smådrag ur Tuffs verksamma lif.

Men utom det sunda, vackra hatet mot brackan, lymmeln och busen hyste han ett lika lefvande mot den form af feighet, grym- het och sniken list, som kattor och ormar re- presentera. Förmodligen är det barbariskt att uttala ett gillande af hans utrofningskrig, men minnet af alla sköflade fågelbon, alla rester af harungar, som fallit offer för dessa skadedjur, gör, att jag trots allt är solidarisk. Liksom Tuff var t. o. m. i de mest penibla si- tuationer. Han hade sålunda en gång i sin ungdom gjort något fuffens, och jag älskade

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

honom nog för att utan sentimentalitet kunna aga, när så kräfdes. Jag kopplade honom och gaf ett par rapp, då en äldre dam med pompadour, fjädervippa, som darrade under hennes ilska, och f. ö. hela härligheten före- höll mig mitt barbari. Hon fick namn och adress och uppmaning att vända sig till po- lisen för att utreda, om djurplågeri förelåg. Och att sköta sina egna affärer f. ö. Men hon var ej nöjd utan grep mig i armen, just då Tuff fick sitt sista rapp. Han hade mor- rande men i öfrigt passiv åhört diskussionen. Men nu fann atven han, att hon gick för långt i sin oförsynthet. Kåkarna slogo igen med en klapprande smäll en tum från hen- nes arm för ett ryck i kopplet. Och "den stygge hunden" slapp mer smörj den gången.

Tuff kunde inga sällskapskonster. Jag ha- de lyckats bevara honom från den perversi- tetens styggelse, som ligger i att göra en god vän till narr genom att tvinga honom till ovär- diga och naturvidriga clowngester. Han var dessutom ytterst reserverad och omfattade endast familjen med en kylig tillgifvenhet, hvilken endast vid sällsynta tillfällen fick mera påtagliga uttryck. De närmaste um- gängesvännerna tolererades men intet därut- öfver. Hela sin brinnande varma kärlek spa- rade han åt mig. Men jag lämnade också så vidt möjligt rum för den starka personlighet och vilja, som var hans adelsmärke. Och vi umgingos med den frihet från fjäsk, indis- krektion och efterhängsenhet, som är en nöd- vändig förutsättning för varaktig vänskap mellan män. Det kunde också hända, att han var borta flera dygn, ute på okända äfventyr, men jag förebrådde honom aldrig därför och gjorde aldrig efterforskningar. Jag gissar, att det var erotik med i spelet, men min fakt- känsla och vänskap förbjödo mig att lägga hinder i vägen.

När mitt arbete så småningom förde mig hemifrån och inskränkte min vistelse till korta feriebesök, började en ny tid för Tuff. Han saknade mig, som jag kanske aldrig mer blir saknad, och han sökte mittals bygden rundt. Hela umgänget gick han igenom, öppnade själf alla dörrar och snokade igenom hvarje rum, som vi gemensamt besökt. När allt var förgäfvets, resignerade han, blef än mer slut- ten än förr — och väntade.

Det är nu många år sedan vi skildes. En pingstdagsmorgon väckte han mig för att få sin vanliga smekning. Därefter försvann han på sin morgonpromenad och återvände al- drig. Någon niding har säkert skjutit honom. Jag hoppas, att äfven han får läsa detta. Mitt omdöme är kallt öfvervägt, och jag står för det!

Gamle Tuff!

Jag sörjde dig och sörjer dig än mera, än jag skulle sörja de flesta af dem, som kallas vänner, ty du har varit oändligt mycket mera för mig än de. Du hade stora förtjänster och älskvärda fel.

Det är sant, som människorna sade, att du var en oförbätterlig bohème, ty därmed mena de en, som följer sitt hjärtas bud framför klokskapens och en, som aldrig låter binda sin personlighet och slöpas i andras formar.

Du var karg, hård och häftig, ty ditt hjärta var så rikt och lefvande att äfven du måste skydda dig under en mask för att ej lida för mycket, och ditt oförsonliga hat var en af dina bästa dygder. Ty det gifves visserligen mycket, som en fast vilja och en ren själ al- drig får förlåta.

Och därför att du sparade din kärlek, kun- de du också gifva den så hel och stark som ditt trofasta hundhjärta var.

Frid öfver ditt minne!

Karl Staaff och kvinnornas medborgarrätt.

MED KARL STAAFF HAR EN AF kvinnornas och kvinnosträttens främste försvarare i vårt land gått ur tiden. Denna förlust är så mycket kännbarare som det nu i vår rösträttsfråga, mer än någonsin, fordras fast uthållighet och kraftig vilja hos våra förkämpar, egenskaper, hvilka funnos i eminent grad hos den bortgångne.

Allt sedan Karl Staaff blef fullt öfvertygad om att "rättvisans och statsnyttans förenade synpunkter kräva utsträckning af den politiska medborgarrätten äfven till landets kvinnor", som orden lydte i trontalet 1914, har han ärligt sträfvat att skaffa kvinnorna denna rätt. När Karl Staaff först blifvit öfvertygad om rättvisan och nyttan i en reform, då klädde han modigt skott för den i oafbruten och het strid utan att visa minsta tecken till afmatning, hur långvarig den än blef. Ju svårare motståndet var och ju längre det drefs desto ihärdigare och skarpare kämpade han. Därpå finns många bevis från hans långa riksdagsmannabana.

Men vi minnas nog alla hur bittert besvikna i våra förhoppningar vi kände oss, när han som nyblifven statsminister för ett tiotal år sedan i bestämda ordalag afslog kvinnodeputationens begäran om att kvinnorna skulle medtagas i regeringens rösträttsproposition. Som skäl för sitt afslag anförde han att om rösträttsreformen skulle utvidgas till att omfatta kvinnorna, skulle hela reformen komma att betydligt försvåras och fördröjas. Denna risk ville han ej taga, därtill låg nog mannens allmänna rösträttsfråga honom för varmt om hjärtat, så som han koncentrerat sin vilja på den under årtionden. Detta var mänskligt och må förlåtas honom.

Annorlunda ställde sig frågan för honom i samma stund som den allmänna rösträtten för män var säkerställd, då förslaget antagits som hvilande 1907. Redan nästa riksdag förelåg liberala

samlingspartiets motion om valrätt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män. Och när rösträttsförslaget för män antogs 1909, förklarade Karl Staaff att han visserligen ville gifva förslaget sin röst i enlighet med sitt partis beslut, men att de frisinnade nu ämnade med all kraft verka för att kvinnans politiska rösträtt utan dröjsmål skulle genomföras. Han inlämnade efter en tid motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män till riksdagens båda kamrar, under tecknad af liberala samlingspartiets förtröenderåd. Denna motion lyckades öfvertyga utskottets majoritet, så att den tillstyrkte det framlagda förslaget, anförande de skäl, som förebrakts af Staaff och medmotionärer.

1911 frambar Karl Staaff ånyo liberala samlingspartiets motion. Och 1912, då han för andra gången kallats till statsminister, framlades för första gången en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män. Därmed hade kvinnornas stora fråga med ens lyfts upp på ett högre plan och utsikterna ljusnat i betydlig grad. När så trontalet 1914 ännu en gång bebådade en kgl. proposition, var glädjen bland kvinnorna allmän. Nu kunde man hoppas att vara målet åtskilligt närmare. På

grund af ministerskifte blef propositionen sedermera icke fullföljd.

Karl Staaff har således onekligen mycket stor förtjänst om vår frågas framåtskridande, om han också icke var den förste, som väckte frågan till lif i det nya århundradet. Som bekant var det borgmästare Lindhagen.

Med skäl kunna därför kvinnorna instämma i hvad en högtstående högerkvinna och rösträttskvinna skref i ett bref: "Nu är det sorg bland rösträttskvinorna."

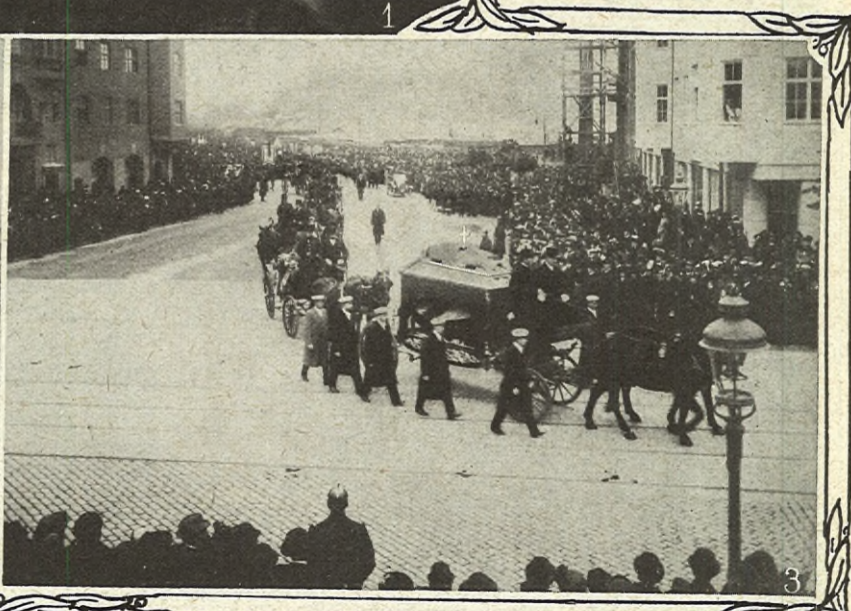
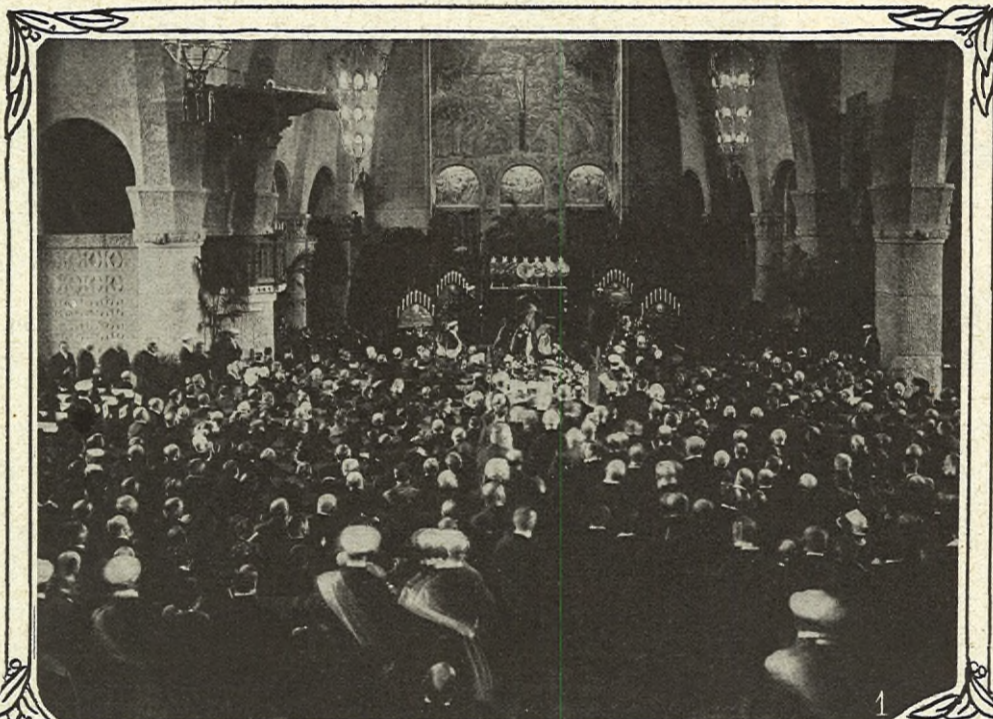
Det fanns ett starkt framträdande drag i Karl Staaffs karaktär och det var hans medkänsla för de svaga och undertryckta. Denna framkallade en djup önskan att taga sig an deras rätt. Härpå berodde kanske innerst hans uppträdande till förmån för kvinnan vid många tillfällen. Så t. ex. i debatten angående folkpensioneringen, där han yttrade att han betecknade som en mörk punkt, att denna för hela landet så betydelsefulla fråga blifvit förberedd, diskuterad under ansvar och nu skulle afgöras af blott halfva folket och dess representanter. "Nu är det dock så, att det är så att säga de själftagna förmyndarne, som ensamma besluta och de tvångsvis omyndiga, som få rätta sig efter beslutet. Efter min mening är detta icke nyttigt, icke lyckligt för samhället."

Han framhöll äfven att man med orätt icke betraktar den gifta kvinnan som själförsörjande. En uppfattning, som för männen torde ha varit lika ny som den är sann och beaktansvärd.

Om Karl Staaff fått lefva aldrig så länge, så hade kvinnorna helt visst i honom kunnat påräkna en vaksam och trogen hjälpare.

Rättvisan fordrar nu att vi rösträttskvinor vid hans graf uttala ett varmt tack för hvad han gjort till gagn för alla Sveriges kvinnor.

ANN MARGRET HOLM-GREN,
f. Tersmeden.

Karl Staaffs jordfästning. 1. Begravningsceremonien i Engelbrektskyrkan. 2. Rösträttskvinornas tåg. 3. Likprocessionen i hörnet af Karlavägen och Oden-gatan. — 1, 3 O. Ellqvist foto, 2 W. Lamm foto.

Fyra konstnärers

1. Axel Törneman: Min hustru. Oljemålning. 2. Axel Törneman: Timmerflottare. Oljemålning. 3. Axel Törneman: Porträtt af fru Tor Bonnier. Oljemålning. 4. Konstnären Carl Palme. 5. Carl Palme: Bergsby i kvällstämning. Färg-träsnitt.

6. Helmer MasOlle: Smeden. Oljemålning. 7. Ferdinand Boberg: Gammalt och nytt. En träkåk och Rådhusstornet på Kungsholmen. Kolteckning. 8. Ferdinand Boberg: Utsikt mot väster från södra delen af Norrbro. Kolteckning. 9.

1

2

4

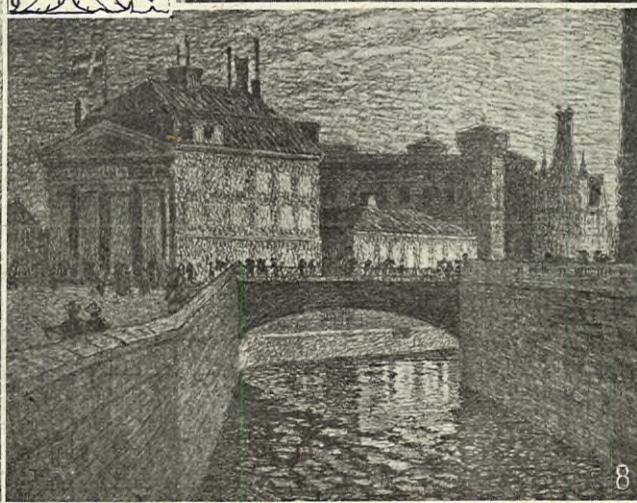
5

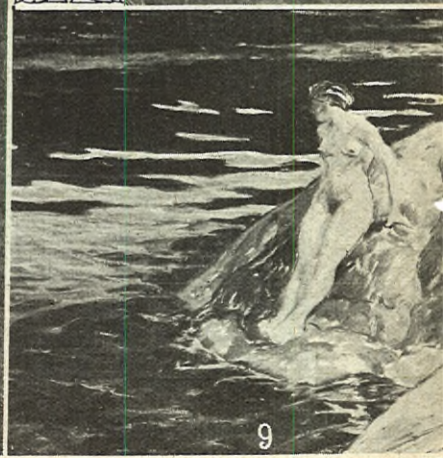
6

7

8

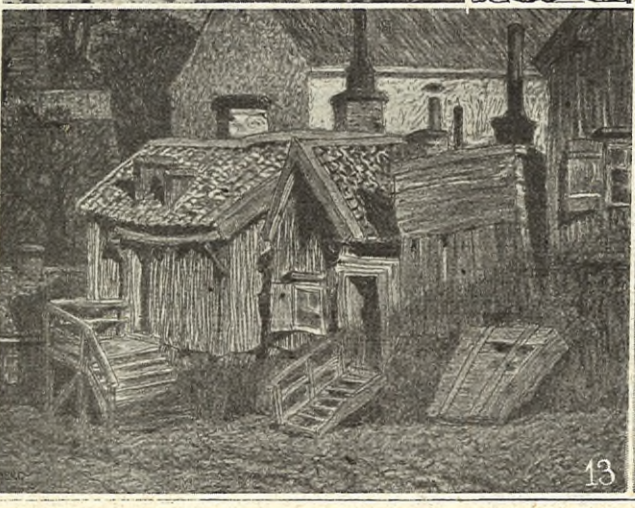
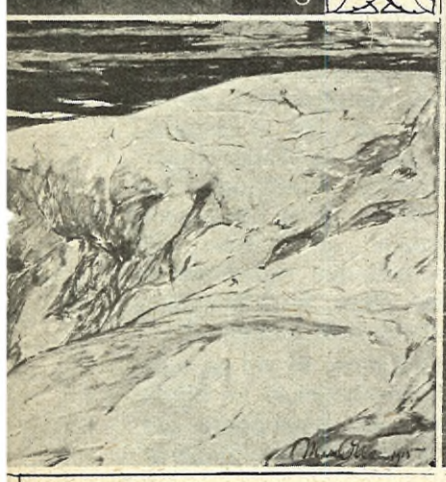
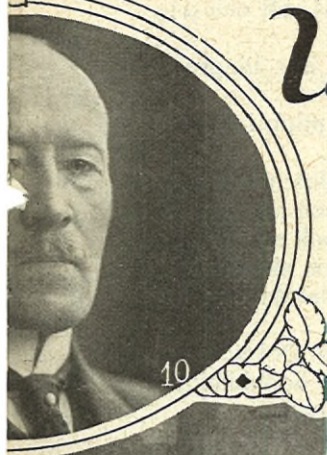

9

utställningar

Helmer MasOlle: På Harnkobben. Oljemålning. 10. Ferdinand Boberg. 11. Helmer MasOlle: Karin. Oljemålning. 12. Helmer MasOlle: Kristina Kemi. Oljemålning. 13. Ferdinand Boberg: Gamla trähus på Söder. Kolteckning. 14.

Axel Törneman: Själfporträtt. Oljemålning. 15. Helmer MasOlle. 16. Carl Palme: Vägkrök i Positano. Oljemålning. 17. Helmer MasOlle: Badklippan. Etsning. :- :- :- :- :- :- :-

Konstutställningarna.

ALL HEMLIGHET HAR ARKITEKTEN Ferdinand Boberg förberedt den utställning af "Svenska bilder från början af 1900-talet", som nu pågår i Konstföreningens sal och som har kommit att ge höstens lifliga konstsåsong dess prick öfver i. Man blir på det angenämaste öfverraskad icke att finna en så rik och accentuerad konstnärskänsla afslöja sig hos skaparen af dessa teckningar, ty att den fanns, det har man haft många anledningar att konstatera förr, men öfver att ett sådant storverk blifvit till och att man har säkert hopp om dess slufförande efter samma så ståtligt började linjer. Allt som ännu finnes af ett gammalt karaktäristiskt Stockholm och det är lyckligtvis mera än man tror, blir bevaradt i dessa mjuka, lyriska kolteckningar; gamla gårdar, portar, gränddjup, strandstämningar, utkantsdyller — allt har konstnären frängt in i och gifvit den kärleksfullaste artistiska spegling. Och ej blott hvad som finnes kvar i hufvudstadens fysionomi af gamla byggnadsverk ämnar han på sådant sätt hugfästa åt eftervärlden, utan också de svenska bygdernas rester af fornt och intresant af samma art.

Från P. A. Norstedt & Söners förlag föreligger redan första serien af praktverket "Stockholmsbilder från början af 1900-talet", omfattande 40 utsökt väl reproducerade bilder efter konstnärens original. När arbetet blifvit komplett i fem sådana serier, ha bidragen till gamla Stockholms historia ökat med ett bildokument af oskattbart värde.

I Konstnärshuset möter Axel Törneman med sin första samlade utställning, en grupp kraftiga, målmedvetna arbeten, som betygar konstnärens alljämt pågående utveckling och som särskildt i de å föregående sidor återgifna kvinnobilderna, det präktiga självporträttet och "Timmerflottare" ypperligt följa om intensiteten och den koloristiska vigören i hans konst.

Den talangfulle dalamålaren MasOlle har samtidigt sin första egna utställning i Varias nya förträffliga lilla konstsalong vid Arsenalsgatan. Han är mindre djärf, mindre flammande än sin kollega i Konstnärshuset, men däremot mera förbindlig och timid i sin konst, det är något af solvärme och hemkänsla i den. Hans barnporträtt "Karin" äger ett friskt behag, hans dala-bilder, något influerade af ett berömt mönster, äro trofast och kärleksfullt utarbetade och hans porträtt af Wilhelm Peterson-Berger belyser fint dennes personlighet, då han ett ögonblick finner världen, däri Musikaliska akademien möjligen inbegripen, glad och god. Konstnären debuterar äfven som etsare och gör det särdeles lyckligt.

Sist ha vi att påpeka Carl Palmes utställning i Gummessons konsthandel, en samling oljemålningar och färgträsnitt, hvaribland finnas verkliga pärlor af behagfull konst, byggd på kubistisk grund.

Kvinnan från topp till tå.

Tekniska sagor för Idun af OTTO WITT.

4. Ett samtal på gående fot.

EN ADERTONÅRIG AGNES hade stämt möte med sin fästman Adolf, löjtnanten med de granna mustascherna. De skulle gå en lång promenad och Agnes hade bytt ut sina vanliga skodon mot ett par bastanta sportkängor.

Och så bar det i väg.

Till att börja med gick allt bra. Skogen andades barrdoft och fåglarna kvittrade så vackert. Och det var härligt att promenera, tyckte Agnes.

Men rätt som det var började ena kängan att smärta foten. Agnes ville dock inte låta märka något för att ej Adolf skulle anse henne vara sjåpig och dum. Hon tänkte, att det gick väl öfver.

Men pliggen — ty det var den, som förorsakade svedan i hålfoten — var ihärdig. Detta, att träffa på en lefvande, mjuk människofot, var något nytt för den. Det enda den förr känt till af människan var skomakarens svarfa fingrar, när dessa ett ögonblick knepo

om den innan han med hammaren dref pliggen genom lädret.

Och plötsligt började foten tala.

— Hvad är du för en otäck fingest? frågade foten.

— Jag är pliggen. Och hvem är du?

— Hålfoten. Min fröken, som äger mig, säger att du generar och det känner jag nog också själf att du gör. Ah — hör du var vänlig och drag in hufvudet litet, är du snäll.

— Det är nog lättare sagdt än gjordt det, kära hålfot, svarade pliggen.

— Jaså. Ja då skall jag säga till fröken Agnes att hon tar på sig andra skor.

— Men det blir väl lika gale, menade pliggen. Då får hon nog andra pliggar, som sticka henne i stället.

Foten log föraktfullt.

— Ånej du, svarade den, skopplig är något simpelt —

Nu blef pliggen förargad och sträckte upp hufvudet ännu mera; det värkte till i foten.

— Aj, aj, skrek foten och for högt upp i vädret, jag menade enkelt och simpelt, kära pligg.

Därmed lugnade sig pliggen och drog sig något tillbaka igen.

— Ser du, fortsatte foten, jag är som damfot inte van vid pligg. Inte går min fröken omkring med sportkängor i vanliga fall. Nej, du. Jag omgifves af den finaste chevreau

— Chevreau?

— Ja, getskinn. Det är mjukt och fint och sulorna sys och sådana som du finnas inte alls —

— Jaså, sade pliggen.

— Förresten, fortsatte damfoten, är jag människans viktigaste del, ty, ser du världen skulle kunna lefva mycket bra utan lärda professorer, diplomater och höga ämbetsmän — men inte ens fjorton dagar utan skor och skomakare. Det blefve snufva, influensa och död, det.

Nu stack pliggen till igen — den tyckte, att foten var bra högfärdig.

— Jag förstår, sade den, du menar att en sådan som jag bara är en fyrkantig, tillspetsad träpinne.

— Aj, aj, — javisst.

Ånej du. Man har sinnrika maskiner för att framställa mig, och inte duga alla träsorter heller.

— Såå. Jag trodde du var af asp liksom fändstickan — det är ju så lättklufvet.

— Ha, ha, ha, skrattade pliggen. Jo, det skulle just bli sköna pliggar af den lösa aspen. Nej, mitt träslag är lönn, rödbok och björk. Och inte nog med det. Jag måste arbetas ur träet, när detta är i friskt (grönt) tillstånd. Och för att det inte skall torka måste det förvaras med barken på ett fuktigt, skuggrikt ställe. Björkträ lägger man till och med i rinnande vatten.

— Såå — och sedan täljer man pinnar, sådana som du?

— Nej då. Det skulle nog aldrig löna sig. Man gör det fabriksmässigt. Man säger af skifvor lika med min längd. Så klyfvas dessa med en taggig hyffel så att ena ytan blir randig — det skall bli hufvudena, förstår du. Sedan klyfves träskifvan just efter de djupa fårorna och klyfves om och om igen. Till slut blir jag till. I Tyskland hyfla de bara en gång och då blir mitt hufvud som en kil; i Amerika hyflar de också tvärs öfver och då får jag en fyrkantig spets.

— Så enkelt, sade foten.

Men pliggen blef rent ond. Allt hvad den sade tyckte foten att det var enkelt.

Och så reste den sig med hela sin längd och stack djupt, djupt in i foten.

Det blef ett väldigt bråk. Foten började hoppa omkring på ett vårdslöst sätt och pliggen hörde fröken Agnes röst:

— Nej, Adolf, nu orkar jag inte längre.

— Hvad är det?

— Det måste vara en otäck pligg i skon.

— Nå men så tag af den då.

Och nu märkte pliggen hur foten flög upp i luften, hur den vände på sig och rätt som det var såg den den blåa himlen och ett par ögon som stirrade ned på den genom skoskaftet.

— Där sitter den fulingen, hörde den löjtnanten yttra. Den skall vi ta.

Så syntes ett blankt knifblad. Det kom närmare och närmare och i nästa ögonblick hade det kapat hufvudet af pliggen.

OTTO WITT.

Nedanstående skildring utgör det tjugonde porträttet i den serie personkaraktäristiker, som ansluter sig till vår stora pristäfling "Iduns fria val", angående hvars bestämmelser vi hänvisa till täflingsprospektet i n:r 1.

20. Världsdamen.

DET FANNS EN TID, DÅ DE STORA damerna i Frankrike — de sanna damernas land — satte en ära i att dö vackert, som det hette, i en ledig pose, med ett muntert eller bifande infall på läpparna. Omständigheterna tillåta icke att man mer än en gång iakttog detta något hemska bruk. Innan dess bör man begagna de tillfällen som stå till buds att praktisera den dagliga död som heter att åldras. Damerna från l'ancien regime äro berömda för den själ de visste nedlägga i denna konst, jag förmodar för att öfva sig till det stora ögonblick, då "ridån föll, och farsen var till ända."

Men äfven konsten att åldras vackert fordrar lång förberedelse, man gör väl i att börja medan kindernas rodnad är frisk och sinnena vakna. Ty den som inte brukat sina unga år till att lära känna världen — hur skall hon kunna njuta dess komedi, när hon förvandlas till blott åskådare?

Det visaste jag vet i världen är gamla damer, de riktigt gamla, de enda damer man faller på att kalla gamla. De äro tillika de enda kvinnor en man är i stånd att älska rent (ett uttryck, som ungdomen brukar ibland, utan att veta hvad detta betyder). Man älskar dem som något medfarna konstverk från härliga perioder, hvarje stoftgrand i deras skröpliga gestalt rymmer skeden af historia. Och i de fina fårorna på deras kinder ligger spår af lidanden och otaliga hvardagars bekymmer, som deras liffulla ögon betyga att de öfvervunnit. Dramat är till ända, det återstår blott kritiken och den skämtsamma betraktelse, som efter stora föreställningar införas i bladen under rubriken Mellanakt.

Vore jag säker om ett långt lif vid en makas sida, skulle jag kunna bevekas att bjuda en världsdam min hand. Ty, öppet sagdt, det mest tjugande vid det märkvärdiga fenomen

Från scenen och estraden.

som kallas världsdam är att hon blir bättre hvad tiden lider, hon kan med åren bli en alldeles underbar gumma. I ungdomen och på sin middagshöjd rör hon sig i en alltför tunn atmosfär af fåfänga och intiga former, i en luft som saknar för många procent af den ozon jag behöfver för att andas i djupa drag. Det är egentligen först när en världsdam passerat gränsen som hon blir i stånd att visa, om hennes lif varit annat än flärd. Hon delar med första rangs konst och ädlaste vin för månen att kunna triumfera öfver tiden och af åren som gå vira sig en ärans krona.

Sedan urminnes tider har "världen" stått som en fara och varit förhållig "för det anden tillhör". Det samma gäller gifvetvis om världens damer, hur bedårande deras väsen än är. Man kan, om så påfordras, gifva sig med en rik kvinna utan att laga skada på sin själ. Föreningen med en världsdam drar oundgängligen med sig att man blir ett världens barn, om man inte är det redan. Och äfven om i nödfall en världsdam kan slippa genom nålsögat till andens regioner — ett världens barn i manlig skepnad, aldrig. Omvändelsen kommer för henne i sinom tid, när höstens frukter mogna — då Ninon ser på sitt förflutna med ironi. En man som med andakt druckit världsglädjens kalk riskerar lätt, om han ändrar fason, att verka en smula gammal narr.

Jag läser hos Labruyère dessa betecknande ord: Det finnes hos somliga kvinnor en konstlad öfverlägsenhet, som tar sig uttryck i vissa rörelser med ögonen, i hufvudets hållning, i sättet att gå, men längre räcker den inte. Det bor hos andra en enkel, naturlig öfverlägsenhet, oberoende af alla manér och poser, den springer ur hjärtat och är liksom en frukt af deras höga börd. (I demokratiens tidevarv, efter de stora revolutionerna säga vi: deras fulländade uppfostran). En fridsam öfverlägsenhet, gedigen, utstrålande tusen goda egenskaper, som all deras blygsamhet inte är i stånd att skymma bort, och som visar sig för den som ögon hafver...

Det finnes ingen typ mer utsatt för efterhärming än världsdamen — och ingen som det är svårare att återge i förfalskad skick. Man vore nästan frestad att säga, att intet faller sig mer naturligt för en kvinna än att vara onaturlig, att tillägna sig en konstlad öfverlägsenhet, som väcker medsystrens afund, eller en menlös ringhet, som förbryllar männen. Men i verkligheten dömer en man sig själf, om han låter hänföra sig af "en stilig kvinna" till att utbrista: jag känner en världsdam! — Den som en gång druckit té i Kina förvånar sig öfver allt det som bjudes ut som kinesiskt té. Men den som aldrig varit i Kina tror sig förnimma kinesisk smak på allt som liknar té. Sammalunda med världsdamen. Hon visar sig blott i sitt eget rike, som ligger minst lika långt borta som fjärran Asien från borgerliga turistvägar. Den som uppsnappat en skymt af hennes yta och efterliknat den, tror sig gärna stå högre än omgifningen.

Men är detta förkastligt? Ligger inte däri snarare en ny påminnelse om det pedagogiska inflytande den sanna öfverlägsenheten utöfvar, hvarhållst den uppenbarar sig? Den lockar till imitation med oerhörd kraft. Dock är det gemenligen inte de dolda värdena som vinna efterföljelse, utan de mer i ögonfallande. Det är vida lättare att klä sig i stil med en lyxmänniska och lägga sig till med lite braskande vanor än att behärska den lilla min, som för kalle kännaren röjer att man är, som det sades under gamla regimen, af lägre börd.

MOGENS LANG.

August Lindberg i sitt

EN IN I DET MINSTA originell människa och en genialisk kraftnatur är intrycket af August Lindberg sådan han nu ter sig efter femtioårigt arbete i den sceniska konstens tjänst. Han har varit saltet i vårt teaterlif, reformifraren och i många, de förnuftsstorras och konservativas ögon — en galenpanna. När han nu pauserar en stund vid den femtiåra milstolpen, har han sannerligen rätt att tycka, att han utfört ett större dagsverke än de flesta i Thalias tjänst och vi en kär skyldighet att tacka honom för en befruktande konstnärsgärning.

Någon rekapitulation af densamma behöfves icke. Den svenska teaterpubliken allt från norr till söder kan sin August Lindberg som man kan en kär klassisk diktare, hvilken man flitigt läser. Den vet att hans Hamlet har hänryckt och förargat, men mest hänryckt, den vet att han bröt väg för Ibsens mest skräckfyllda drama och för Ibsen öfver hufvud, den minns honom som uppläsare af "Faust" och "Stormen", alltid eldig, ny, impulsiv och siktande mot konstens högsta mål. Den vet att han brottats med svårigheter, lidit segrar och nederlag om hvarannat och att han köpt sin utveckling med ett arbete, som skulle brutit ned mindre viljemäktiga och rastlösa naturer än hans. Hyllningen på hans jubileumsdag gaf genom sin hjärtlighet och omfattning det bästa beviset för hur högt i kurs August Lindberg står som konstnärspersonlighet. Och ännu, hoppas vi, väntar honom mycket att uträtta som en af den sceniska kulturens yppersta målsmän i vårt land.

Hvarför Mikael Lybecks lilla känslostarka drama "Bror och syster" skulle röna ett så kallsinnigt mottagande på Dramatiska teatern är inte svårt att fatta, men det är tråkigt att behöfva konstatera publikens orubbliga antipati för en dramatik, där det inre lifvet är allt och den yttre rörelsen in-

August Lindberg som Hamlet på 1870-talet.

hem jubileumsdagen.

skränker sig till några stillsamma entréer och sortier.

Någon starkare dramatisk utformning har författaren knappast eftersträfvat, men den konflikt och djupt frängande psykologiska klarläggning, som bära stycket, borde förslå att göra det sceniskt berättigadt. Det spelades i alla händelser väl, och fröken Schildknecht som den för sin lifshungers skull förolyckade systemen Johanna skänkte åt sin tolkning detta mörkt lidelsefärgade och tragiska, som hon f. n. bland våra yngre skådespelerskor torde vara ensam om att kunna ge fullgiltigt uttryck. Hennes intelligens och säkra sceniska takt leda henne alltid rätt — hennes väg går orubbligt uppåt mot konstens höjder. Herr Palme hade som den hjärtogode, barnafrome brodern en för sitt temperament väl liggande

uppgift och herr Brovallius stödde glänsande ensemblen i en hederlig gammal trädgårdsmästares skepnad. Ormen i Paradiset, slyngeln Ferdinand, gjordes med erkännansvärd sanning af herr Ivar Nilsson.

Till Molière och Musset är ett sjumilasteg från modern nordisk hvardags tragedi. Men förflyttningen har sitt stora behag för enhvar älskare af fransk poesi och fransk satir. Alfred de Mussets graciösa komedi "Osvuret är bäst" kunde ju i spelet haft mera lätthet och flykt öfver sig, men dikten är så vacker och så skälmsk, att herr Gustaf Molanders tunga replikföreling i älskarrollen inte kunde förtaga det skimrande behaget i Musset-Hedbergs dialog. Fru Lindskog är en daggfrisk scenisk uppenbarelse, men Mussets Cecilia förstår hon sig inte riktigt på — ännu. Fru Håkansson och herr Olsson voro däremot utmärkta representanter för den lynesfriska gamla baronessan och den knarrige onkeln.

I repriserna af Molières "De löjlige preciöserna" befanns det att herr Personnes Mascarille äger samma vitalitet i det komiska föredraget som förr, samma säkra stilkänsla, hvilken bevarar det

Trots "lytets börda".

konstnärliga lagom äfven i de mest groteska ögonblick. Och preciosa... ja, fröken Schildknecht och fru Zanderholm skydde ingen, som bidrog att markera de små landsortskoketternas fängliga nipperfippväsen. —

Herr Algot Sandbergs obotligt flitiga penna är orsaken till Folkteaterns senaste program "Tattar-Ingrid", ett så godt som undantagslöst i ton och stil oäkta verk, hvares enda ljuspunkt utgjordes af notisjägarens figur, tack vare herr Walléns humoristiska spel. I öfrigt får publiken hålla tillgodo med en massa äcklig sentimentalitet och den ena onaturligheten hopad på den andra, tills åskådaren inte vet huruvida han bör skratta eller gråta åt eländet. Beklagansvärd är i alla händelser fröken Zelman, som nödgas offra sin talang på Tattar-Ingrids monstruösa roll.

ARIEL.

Nya böcker.

FÖRRA ÅRET VAR ETT SANNSKYLDIGT böckernas år, kriget tycktes hvarken lägga någon vidare hämsko på författarnes produktionslust eller förläggarnes beredvillighet att bringa litteraturen i marknaden. Årets litterära afkastning loftar också att bli rik i mer än ett afseende.

Hvad som för stunden ligger anmälares hjärta nära och som han på det varmaste vill anbefalla är en på Albert Bonniers förlag utkommande serie Tankar och minnen, bestående till dato af tre band: Ernest Renan, Barndoms- och ungdomsminnen, Maxim Gorki, Min barndom, samt F. M. Dostojewskij, En skriftställares dagbok. Tre klassiska författarnamn ur världslitteraturen representerande sidor af mänskligt tänkande och diktterisk skaparkraft, som det blir en vinning för svensk publik att tillgodogöra sig.

Det är ingalunda menadt som någon förolämpning mot den stora gruppen bokläsare här hemma, men jag tror mig veta, att för flertalet litteraturintresserade är Ernest Renan icke mycket mera än ett namn; kanske att man på sin höjd erinrar sig honom i sammanhang med en berömd etsning af Zorn, men därvid torde det också stanna.

Tag därför och läs hans tusande "Barndoms- och ungdomsminnen", en bok, i hvilken en högtbegäfvad människas självhistoria, ett snilles självbekännelse, har blifvit till ett verk af djupsinnig och på samma gång strålände och värmande poesi. Den store franske religionsfilosofen avslöjar sig här som en diktare, värdig att stå jämsides med den franska vitterhetens yppersta.

Maxim Gorki har redan förut en stor publik i vårt land. Med "Min barndom" kommer intresset för hans egendomliga och nattfärgade diktning utan tvifvel att vidgas ännu mera. "Min barndom" är en på samma gång hemsk och sympatisk bok, hemsk därför att den blottar det ryska folkflivets många ohyggliga sidor, råheten, superiet, fattigdomen och smutsen, sympatisk emedan midt i allt elände, all djuriskhet det naiva, hjärtliga och lifsbefrämjande, som finnes på djupet af den ryska folkkaraktären, glimmar fram ur mörkret som en klar strålände stjärna. "Det förunderliga med oss är", säger författaren på ett ställe, "inte blott att all slags djurisk smuts trifs och frodas till den grad i vår jordmån, utan också att tvärs igenom detta smutslager spirar det ändå segrande upp något friskt, starkt och skaparkraftigt, det goda växer och väcker ett fast hopp om vår pånyttfödelse till ett människovärdigt lif."

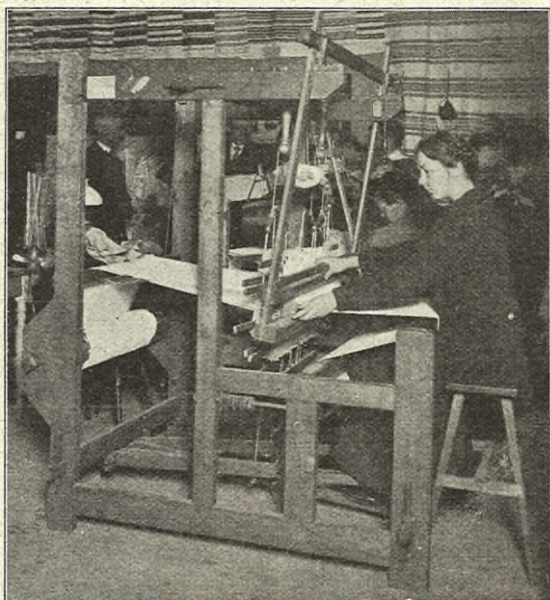
F. M. Dostojewskij, "Raskolnikows" snillrike författare, framlägger i "En skriftställares dagbok" en serie reflexioner om det moderna Rysslands sociala och politiska förhållanden samt påvisar huru det öfriga Europa betraktar dem. Kontrasten mellan österländsk och västerländsk åskådning af det statsfenomen, som heter tsarriket, framställes af författaren med lika mycken djuptänkt het som ironi, på samma gång hans egen åktryska känsla röjer den varmaste sympati för hans landsmän. Han omfattar dem med det mjuka ryska hjärtats hela kärlek, och då han möter deras fel, öfverskyler han dem icke, men låter sitt snilles ljus visa läsaren vägen till deras källa och därmed till deras rätta förståelse. Åtskilligt i dessa på 1870-talet skrifna betraktelser saknar naturligtvis sin tillämpning på den tid som är, medan å andra sidan Dostojewskijs skarpa siarblick i mer än ett fall gjort honom till profet. Som intresset för våra dagars Ryssland af olika skäl är i tilltagande på denna sidan Ostersjön, gör "En skriftställares dagbok" god tjänst som nyckel till en hel del gåtfulla fenomen i vår östra grannes samhällslif.

Ett annat märkligt arbete som sedan några månader föreligger i bokhandeln, är docenten Mar-

Snickare Pousette och korgmakare Bjur. båda blinda och döfstumma. Ellqvist foto.

FRÅLSNINGSARMÉN HAR UNDER några dagar haft en utställning af blindas och döfstummas arbeten, hvarvid de lytta yrkesutöfvarne själfva demonstrerat sin i sanning beundransvärda skicklighet. Där ha förekommit borstbindare, korgmakare, skräddare, skomakare, gravörer, väfverskor, masöser — alla beröfvade ett eller flera af sina

Blinda väfverskan Karin Björkman.

sinnen och alla arbetande med en precision och en säkerhet, inför hvilka den fullrustade människan känner sig helt förbluffad. En ung blind flicka skref korrekt efter dikta- men på skrivmaskin med en snabbhet, som lämnade intet öfrigt att önska och en döfstum yngling hade nått hög konstskicklighet som möbelsnickare o. s. v.

Döfstumme gravören Frey Dalberg, Borås. W. Lamm foto.

tin Lamms på Hugo Gebers förlag utkomna "Swedenborg, en studie öfver hans utveckling till mystiker och andeskådare."

I en tid, då afkristningsrörelsen eller den religiösa indifferentismen också är ett fenomen bland många andra hos stora lager vårt folk, förtjänar denna på grundliga forskningar och med lefvande intresse för Emanuel Swedenborgs sällsamma personlighet genomförda analys att vinna många läsare. Den vidgar på ett tillgängligt sätt kunskapen om den store mystikers inre lif, på samma gång den bidrager att kasta ljus öfver de känsloströmningar, som genomgingo 1700-talets Sverige och formade dess andliga fysionomi.

Ytterligare må påpekas utgifvandet från P. A. Norstedt & Söners förlag af "Min lefnad af Devendranath Tagore", fader till den indiske Nobelpristagaren Rabindranath Tagore. Själfbioografiens författare var en af Indiens märkligaste män, märklig genom sin djupa religiositet och den outfömliga kraft, hvarmed har häfdade sin religiösa åskådning.

Hedvig Svedenborg: Klicken och Ligan. En Stockholmskildring från 1800-talets sista kvartsekel. (P. A. Norstedt & Söners förlag.) Denna serie stockholmsbilder publicerades föregående år i Idun, till mycken glädje för vår publik, efter hvad vi sedan förnummit. Då den nu utkommer i en treflig volym, finns inte den ringaste anledning att misströsta om dess vidare framgång. Det gamla Stockholm är oss ganska kärt, skulle jag förmoda, antingen vi bo i Åkersund eller vid någon hufvudstadsgata, och inte minst tycka vi om 1870- och 80-talets Stockholm, som litet hvar af oss minnes och ser glimma i det förlutnas rosenljus. Det är just det fidskedet författarinnan gifvit sig i kast med, och i mångt och mycket har hon också lyckats frambesvärja dess kolorit och stämning. Hon har lagt mindre an på en djup och stark människoskildring än på att ge de gamla kvarteren i Johannes och Adolf Fredrik med deras lustiga småborgerlighet, deras sladder och hvardagslif. "Klicken och Ligan" är sålunda ett litet piggt dokument, som skall ha sin gifna plats i raden af äkta stockholmsiana.

Wisbok-Bok, utgifven af Föreningen Originalträsnitt. — Om lifvet går dig emot, käre vän, om ditt hjärtas utkorade hotar att svalna för dig eller du vantrifs i din nya våning eller du har andra vedervärdigheter att utstå, ty världen är sällan så god mot oss som vi skulle önska, så råder jag dig att slå upp och beskåda sidorna i den här öfvan nämnda visboken, och du skall där komma i besittning af mycken glädje och gamman. Redan förordet, som kan sjungas på melodien till "Sandahls kanon" och hvari de respektive konstnärerna, bokens föräldrar, "Wi Sahlström, och Bergström och Sundström och Elsa, Björkman, Siri Magnus, Carl O. Petersen och Strååt och desslikes herr Arthur Sahlén" presentera sitt verk, släpar ut rynkorna på din panna och vidgar ditt hjärtas klaffar. När du så möter visan om "Där och Lisa" eller "En jägare gick åt Lunden" eller den om "Noach och hans fru", illustrerade af de dräpligaste träsnitt, lika konstnärliga som saffigt humoristiska, kommer du att tycka att hela jorden är en glädjedal, och du skall välsigna det återuppståndna träsnittet och önska dess talangfulla skapare god fortsättning på sitt värf, liksom de tillägnet boken svenska folket "till hugsvalset uti all denna orons och vredens tid."

E. H-N.

Iduns kvinnliga akademi.

MED ANLEDNING af att fröken Sofia Gumælius, som inom Idunakademien representerade affärsvärlden, aflidit i början af detta år, riktas härmed en vädjan till vår läsekrets att inkomma med förslag på någon svensk affärskvinna, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med motiveradt förslag till pristagare för 1916, hvari angifves någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset, 1,000 kronor, för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Förslaget torde adresseras till akademiens sekreterare med d:r Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, och insändas ju förr dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

Besök utställningen Birger-Jarls-gatan 16, Stockholm, som nu ytterligare kompletterats. 7.000 vinster. Sammanl. värde **110,000 Kronor.**

Köp lotter nu!

Lotter à 2 kr. säljas öfverallt samt på rek. utan försökskvit, helst å brefkort direkt från Sv. Teaterförbundets Lotteri-exp., Stockholm L. 9, i hvilket fall lotten erhålles mot postförsäkt, då 35 öre för porto o. dragningslista tillkommer.

Lotterna ha den största åtgång och när de slutsålda sker dragning omedelbart.

Bemärk hufvudvinsterna:

JORDBRUKSEGENDOM, med åbyggnader och inventarier, vid Knifsta, 9,000 kr.; "ETT HEM" från NORDISKA KOMPANIET, 8,500 kr.; 55 KVM. SKÅRGÅRDSKRYSSARE, ritad af SALANDER, 8,000 kr.; BRILJANTSMYCKE från HALLBERGS, 6,000 kr.

Bland öfriga talrika och dyrbara vinster: KONSTVERK af framstående konstnärer; HERRUMSMÖBEL och FLICKRUMSMÖBEL från Myrstedt & Sterns A.-B.; PIANINO från C. J. Svahnqvist; MOTORCYKEL från Huskvarna; ARCHIMEDES MOTORBÅT MED LÅNGFÄRDSUTRUSTNING (fält, 2 sängar, hängmatta, bord, stolar samt kokkärl och matservis af aluminium), så konstruerad af den bekvämt

packas under båtens tofter; YTERLIGARE FEM ARCHIMEDESMOTORBÅTAR, MATTOR, LINNEUTSTYRSEL för 500 kr.; ANTIKT SKÅP och d:o SPEGEL, ENSTAKA MÖBLER och ELEKTRISK ARMATUR af högt värde, SPORTARTIKLAR, JAKTGEVAR, SMYCKEN och ÅKTA SILFVERPÅSER (serviser och bordsilfverschatull), DYRBARA PORSLINSSERVISER m. m. m. m.

Svenska Teaterförbundets Lotteri

Svenska Havregryn äro de främsta i världen

1 portion gröt kostar ca 2 öre. Köp Originalpaketer!

CLOETTAS GULD-CACAO

i vidstående förpackning säljes öfverallt

1 HEKTO 45 ÖRE

Försök

Stekt gröt

af **SVALÖFS**

snabbkokande

KORNFLINGOR

Fort och lätt

uppnås ett glänsande resultat om man putsar kökskärl, mässingsluckor m. m. med

Gahns Splendid

i flaskor à 25 och 50 öre.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 17—23 OKTOBER 1915.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; lammkotletter med maitre d'hôtel-smör och potatis; mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: (festmiddag): Falsk sköldpaddssoppa; stekta filéer af abborre med citronsås; stekta raphöns med salader; grönrätt af sparris; päron à la Melba.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; omelett med fiskstufning; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt oxbringa med potatismos; soppa på blandad frukt.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; njurstatuë med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotpuré med rostadt bröd; braxen med vin och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med fruktkompott;

nudelstufning i snäckor; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Blomkålspudding med tomatås; fyllda äpplen med vispad grädd.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; panerade ägg med tomatås; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kåldolmar; bryllkräm.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med grädd och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Blodpudding med fläsk och vit sås; soppa på aprikoser.

RECEPT:

Lammkotletter med maitre d'hôtel-smör. 12 lammkotletter, 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar (1 1/2 gr.), 4 msk. smör (80 gr.). Maitre d'hôtel-smör: 1 liten knippa persilja, 50 gr. smör, 1/2 tsk. citronsaft, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Beredning: Lammkotletter böra huggas med långa ben och vara omkr. 2 cm. tjocka. De torkas med en

duk, urvriden i hett vatten, putsas, bultas på båda sidor och ingnidas med kryddblandningen. De stekas i det brynta smöret 6—8 min. på hvarje sida, uppläggas i krans på rundt serveringsfat, och pappersmanschetter trädas på benen. På hvarje kotlett lägges en skifva maitre d'hôtel-smör, som beredes på följande sätt: persiljan sköljes, inklappas i en duk, rensas, hackas fint och vrides hårdt i en duk, hvarefter den blandas väl med smöret, citronsaften och pepparn. Smöret formas i en fuktig duk till en rulle af ett fingers tjocklek och får ligga i duken, som lägges på is eller kallt ställe, tills det är hårdt. — Kotletterna serveras med fransk eller stekt potatis som frukostträtt.

Falsk sköldpaddssoppa (f. 12 pers.). 1 kalvhufvud, 2 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt, 6 hvitpepparkorn, 4 msk. smör (80 gr.), 1 skifva rökt fläsk (20 gr.), 2 rödlökar, 3 morötter, 1 purjolök, 1/2 selleri, 1 msk. tomatpuré, 6 msk. mjölk (60 gr.), 2 lit. brun buljong, sockersoja, salt, cayenne, 1 del. maderia.

Beredning: Kalvhufvudet skall vara skallat och rakat och huden ej afslaktad. Det klyfves; tungan, hjärnan (användes till kröketter och stufning) och ögonen tagas bort, hufvudet sköljes och får ligga i rikligt med kallt vatten omkr. 12 tim., så att blodet drages ur. Det rensas och blancheras 10 min., sättes på i det kalla vattnet, tillsatt med saltet, skummas noga och får koka med pepparn, tills köttet lossnar från benen. Hufvudet tages då upp, köttet skäres löst, lägges på flatt fat under lindrig press, spadet silas och skummas. Fläskskifvan och de ansade, sönderskurna rotsakerna brynas väl i 2 msk. af smöret. Spadet och tomatpurén tillsätts och alltsammans får koka omkr. 2 tim. Spadet silas och skummas ånyo, mätes och bör utgöra 1 lit. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., spadet och buljongen spådas på, det i små, jämna bitar skurna köttet lägges i, och soppan får koka under rörning 5 min. Den färgas med sockersoja (2 tsk. brynt socker, 2 msk. hett vatten), åsmakas med kryddorna samt vinet och serveras med hårdkokta äggulor och fiskquemeller.

Stekta raphöns (f. 6 pers.). 3 raphöns, 1 hg. späck, i 3 skivfor. 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt, 3 del. buljong, 4 del. tjock grädd.

Beredning: Unga raphöns igenkänns därpå att benen äro gula, hvaremot dessa hos de äldre hafva en rödaktig färg. De gamla raphönsen böra hänga längre än de unga och fordra längre stekningstid, men köttet är lika saftigt och gott som af unga fåglar. Äro raphönsen frusna, upptinas de öfver natten i varmt kök, plockas, svedas, urtagas, sköljas och får ligga i ljum mjölk några tim. Upptagas, få rinna af, torkas väl, uppsätts och beläggas med tunna späckskeffor. Brynas i smöret tillika med kråset, saltas och spådas, först med den kokande buljongen, därefter med grädden, och få sakta steka med tätt lock, tills de äro mörre, eller 1—1 1/4 tim., hvarunder de ösas flitigt. Äro raphönsen unga och ofrusna, böra de ej ligga i mjölk och beläggas ej med späck. De stekas i rikligt med smör, som förut är sagt. Om så önskas, kunna de spådas med enbart buljong eller grädd.

Skåras, garneras med persilja eller salad och serveras med den hopkokta skyn eller med afredd sås. Champinjoner kunna fräsas i smör och tillsättas i såsen.

Grönrätt af sparris (f. 6 pers.). 50 färska sparrisar eller 1 burk sparrisknopp (1/2 lit.), 2 lit. vatten, 30 gr. salt.

Till garnering: 4 del. muslinsås, 1 burk fina champinjoner (1/2 lit.), 5—6 tryffel.

Beredning: Sparrisens skrapas försiktigt med hvass knif mot knoppen utan att den beröres; endast den yttersta himnan borttages. Den sköljes försiktigt i kallt vatten, hopbindes i fem knippor med knopparna åt samma håll. Vattnet kokas upp

D. B. C.

Flytande Putskräm

för metaller.

Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.

Fabrikanter: Doreh, Bäcksin & Cos A.-B. GÖTEBORG.

Starkt aptitgivande,

gifver Apoteket Vasens »Ferrol» de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet. »Ferrol» är ett Järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Svea Växtmargarin

husmoderns räddning i dyrtiden, förklarar af kännare vara

lika bra som mejerismör

såväl för bordet som för stekning och bakning,

sparar 40 % i hushållet

I dessa orosfyllda tider

är det godt att kunna göra något med känsla af lugn och öfvertygelse. Detta kan hvar och en, som vid val af den bästa tvälens stannar vid F. Paulis välkända Ovicu-tvål. Detta utmärkte preparat, sammansatt af det sedan antiken som skönhetsmedel högt skattade äggämnet och de finaste kosmetiska ingredienser, gör huden mjuk, fin och glänsande. Väljer man F. Paulis omtyckta Ovicu-tvål, så väljer man det för huden mest välgörande; och beträffande god inverkan på hyn

kan man vara fullt lugn.

17,503,000 kr. skola utlottas å 1889 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 1 Nov. och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast kr. 1:50 erhålles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 5:— å fyra st. o. för kr. 10:— å tio obligationer, portofritt. Dragningslista gratis. Numren i detta ovanligt fördelaktiga lotteri äro starkt efterfrågade. Skynda på så Ni hinner med. Beställningar insändas till

OBLIGATIONSKONTORET,

Stora Nygatan 19—27, Malmö.

ORIGINAL SINGER SYMASKINER

Världsberömda.

SINGER & O

SYMASKINS AKTIEBOLAG

Filiabler på alla större platser.

Obs!

VARUMÄRKET

"FYRTORNETS"

Svenska

Sardiner i finaste

Olivolja och Tomatsås för Smörgåsbordet.

SKULTUNA

KOK- & KÄRL

Trollkonst

erfordras ej för att frambringa frisk och vacker hy, det behöfs blott

YVY-Tvål

Den verkar vid ständigt bruk af samma som

ett trollmedel

och erhålles för 50 öre pr styck i hvarje väl sorterad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik, Ystad.

NYA

WERMLANDS-TIDNINGEN

Grundl. 1850 Karlstad Grundl. 1850 är Värmlands största och äldsta tidning.

— Hvarför har du så brådtom?
— Skall köpa **M. ZADIGS Divinia** Parfym innan stängdags.

SIDENHUSET

Stockholm.

Regeringsg. 32.

Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för Sidenvaror, Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger, Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar, P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag. Landets största detalj-Damskrädderi. Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populärafd. 1 fr. Profver & kostnadsförslag franco. Priserna erkänt lägre än i utlandets Sidenhus.

Förnämsta vita stängtvål är

Äkta Balsamiska Barnängens Aseptintvål

OBS. Björnstämpeln!

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

med saltet och skummas väl, hvar-
efter sparrisen lägges i och får koka
15-20 min., beroende på sparrisens
beskaffenhet. Den tages genast upp
och får rinna af på sil eller duk.
Sparrisen lägges i en silfverkarott,
den varma muslinsåsen hålles öfver,
ofvanpå strös champinjoner (skurna
i strimlor och frästa i litet smör)
och den i fina strimlor skurna tryf-
feln.

Konserverad sparrisknopp kan med
fördel serveras på ofvannämnda sätt.
Då man öppnar sparrisburken, bör
detta ske från botten, enär man
annars lätt skadar knopparna. Spar-
risen lägges i kokande, saltadt vat-
ten, upptages, då vattnet ånyo koka-
ren, och får rinna af på sil
eller silduk.

OXYGENOL- SALVA

Med
vätesuperoxid

Päron à la Melba (f. 6 pers.).
1 hg socker, 2 dcl. vatten, 2 dcl.
hvitt vin, 6 franska eller andra goda,
lösa päron.

Vaniljglace: 3 äggulor, 1 hg.
strösocker, 1 msk. vatten, 4 dcl. tunn
grädd, 1/2 stång vanilj.

Aprikossås: 150 gr. torkade
aprikoser, 4 dcl. vatten, 40-50 gr.
socker, karmin, 2 tsk. potatismjöl
(10 gr.).

Till garnering: Spunnet socker
eller 50 gr. rostad sötmandel.

Beredning: Af sockret, vattnet
och vinet kokas en klar lag, som
får kallna. Päronen skalas, blom-
fnaset borttages försiktigt, stjälken
skrapas och päronen läggas direkt i
sockerlagen och kokas mjuka men
få ej det minsta mosa sig. De upp-
tagas med hälslef och få kallna.

Till glacen kokas grädden upp,
hvarefter vaniljstängan lägges och
får ligga i grädden att draga omkr.
20 min. Den kokande grädden spä-
des på litet i sänder, hvarefter krä-
men får sjuda öfver elden, under
kraftig vispning, tills den är tjock
och pösig. Kastrullen aflyktes, och
vispningen fortsättes tills krämen är
kall, hvarefter krämen fryses på van-
ligt sätt.

Vaniljglacen packas i botten af en
vacker kompottskål eller silfverka-
rott. Päronen ställas på glacen, ösas
öfver med kall, röd aprikossås och
garneras ofvanpå med mycket spun-
net socker eller med mandeln, som
skällats, skurits i strimlor och rostats
i ugnen, tillsammans med 1 msk.
socker.

Till aprikossåsen sköljes frukten
mycket väl och får ligga några tim.
i det vatten, hvori den skall kokas.

Den sättes på med sockret och får
koka tills den är mjuk, då apriko-
sorna passeras. Purén färgas vac-
kert röd med karmin, afredes med
potatismjölet och får koka 2 min.
— I stället för aprikossås kan sås
beredd af jordgubbssaft användas.

Braxen med vin (f. 6 pers.).
1 braxen på 2 kg., 1 msk. salt (15
gr.), 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk.
mjöl (40 gr.), 4 dcl. hvitt eller rödt
vin, buljong, 5 hvitpepparkorn, 1 la-
gerblad, 3 persiljestjälkar, 2-3 ägg-
gulor, socker.

Beredning: Fischen fjällas, ren-
sas, sköljes och torkas; hufvudet får
sitta kvar men befrias från gälarna.
Den ingnides med saltet och får ligga
1 tim., hvarefter den ånyo torkas.
Smöret brynes lätt och fräses med
mjölet 2 min., vinet och så mycket
buljong spädes på, att såsen blir
lagom simmig. Fischen lägges i en
mindre fiskkittel utan sil tillika med
rommen eller mjölken, såsen hålles
öfver och bör stå jämnt med fisken.
Pepparn, lagerbladet och persiljan
lägges i, och fisken får sakta koka,
tills köttet är mört eller omkr. 20
min. Under tiden skakas kitteln ofta,
så att ej såsen bränner vid. Fischen
lägges upp på varmt fat och garneras
med persilja och refflade citronskif-
vor. Såsen silas, afredes med ägg-
gulorna, får sjuda, afsmakas med
salt och socker och serveras i sär-
skild såsskål.

Nudelstufning i snäckor
(f. 6 pers.). 2 kkp. nudel, 2 1/2 lit.
vatten, 1 msk. salt, 3 msk. smör
(60 gr.), 8 dcl. grädd, 2 tsk. salt
1/4 tsk. hvitpeppar, 2 msk. riven
parmesanost.

Beredning: Vattnet kokas upp
med saltet i en rymlig kastrull, nu-
deln lägges i och får koka omkr.
15 min. Den upphälles i durkslag,
och vattnet får väl afrinna. Smöret
smältes i kastrullen, nudeln lägges
i och grädden spädes på, litet i
sänder, under det stufningen får koka
omkr. 1 tim. Anrättningen afsmakas
med kryddorna, upplägges i snäckor,
öfverströs med osten och serveras
mycket varm. Svamp, fräst i smör,
kan äfven iblandas. Massan kan äfven
läggas i smord och brödbeströdd form,
gräddas i vattenbad i ugn och stäl-
pas upp på litet, men stufningen bör
då vara litet fastare.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

En verklig ersättning för det
dyrare natursmöret.

Begär högsta märket: MUSTAD'S
"BÄSTA-VÄXT"

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

Linnea har sändt oss följande
om varmt lokalpatriotiska känslor
vittnande poem, som vi ej vilja un-
danhålla af platsen intresserade lä-
sare.

ASKERSUND.

Som ungmön fager är du vorden.
Din fågning ej besjungas kan.
Omkring dig tyst står mörka skogen,
som riddersvakt vid himlarand.
Och höga berg och djupa dalar
de mäktigt till mitt hjärta talar
på denn sköna aftonstund
i Askersund.

De ystra böljors slag mot stranden
likt vackert ljud af melodi
mig fångslar på den hvita sanden
i stanningsmättadt drömeri.
När holmar sig i vattnet spegla
och båtar uppå viken segla

och fåglarna i träden spela,
då for jag helst på jordens rund
till Askersund.

Du ringa är bland långa raden
af städer uti högan nord.
Du står ej i historiebuden,
som skrivits om vår fosterjord.
Men du ger ro åt trötta sinnen
och lämnar idel goda minnen
och ger en annan syn på tingen,
och därför sjunga gammal, ung
om Askersund.

Djufar. Ja, det där var allt
bra enkelt. Men ni kan kanske bättre
er och en dag finna nåd inför Apollo.
Intresserad prenumerant,
Uppsala. Artikeln är öfverlämnad
till »Hjälpredans» redaktion.

Lillemor. Lämpar sig ej för
oss.

E. M.-n. Finns ej plats.
Spirea. Meningen god men utför-
andet svagt.

Eduard Edde. »Mången finns,
som sig tycker poet.»

Vidi. Tangerar andra redan lig-
gande uppsatser, hvareför vi afböja.

Ett - 1 - öre RISGRYN

(20 gram)

innehåller (enl. Livsmedels-
kommissionens broschyr)
samma näringsvärde som

ett ägg

De smakligaste och
nyttigaste rätter kun-
na beredas

Att beakta i dyrtider.

Garanti för ren och ädel vara
erbjudes genom köp av nedan-
stående svenska märken.

A.-B. Göteborgs Ris- & Valskvarn
Kalmar Ångkvarns Aktiebolag.

Annonsera i Idun!

Det bästa hvetemjölet

MALMÖ
BEST
PATENT

Malmö Stora Valskvarn

10:de årgången af Julstämning

utgifves i år.

För hvarje år har värdet i såväl
konstnärligt som litterärt hänseende
ökats, så att man nu godt kan
saga att jubileumspraktupplagan är

10 gånger så värdefull

som första upplagan. — Det är Jul-
stämningens för hvarje år stigande
värde, som gjort den så populär
och lätt såld. Hvem som helst kan
utan nämnvärdt besvär förtjäna 100-
tals kronor extra till jul, blott
genom att låta gratisprovet cir-
kulera bland vänner och bekanta.

Om ni önskar agentur så upp-
gif Edert namn och adress till

Ahlén & Åkerlunds Förlag
Afd. Julstämning, Stockholm C.

F. PAULI'S LILJEMJÖLKCRÈME

Ger
Vacker
Hy

PHOSPHO- ENERGON- PILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE

»vid allmän svaghet,
nervositet, öfveranstäng-
ning och sömnlöshet.»

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

FLORODOL-TVALEN

hvars milda crémelika lödder
utgör substanserna af de utsök-
taste fettämnen och balsamiskt-
antiseptiska essenser af högsta
betydelse för hudens skönhet,
förläner sammelmjuk,
smidig och vacker hy, gör Hals
och händer hvita
och mjuka.

Dragnings

i Stockholms Fjällkoloniers Lotteri,
äger rum den 20 Oktober 1915.

Insänd därför skyndsamt Eder rekvisition, märkt X 1, adress:
Fjällkoloniloteriet, Artillerigatan 60, Stockholm, hvarifrån lotterna sändas
samt postförskott à 2 kr. pr lott + porto samt kostnaden för dragnings-
lista, som utan särskild begäran tillsändas enhvar, som skriftligen rekvi-
rerat lott. Dragningslista utkommer 2 à 3 veckor efter dragningen.

Hvar 8:e lott vinner.

Högsta vinst: "Ett idealhem" (konstnärligt komponerade möbler, mat-
tor, gardiner, ljuskronor och prydnadsföremål till sal, hvardagsrum, säng-
kammare och barnkammare), värde 9,000 kr. "Bäcken", marmorstaty af
H. Neujd, 5,000 kr. Motorbåt, 3,000 kr. Tafla af Carl Larsson, 2,000
kr. etc., sammanlagt 12 vinster i värde om minst 1,000 kr. (se vinst-
listan, som medföljer hvarje rekviserad lott), 365 vinster om 900-100 kr.,
1,200 vinster om 90-40 kr., 1,680 vinster om 39-25 kr., 3,650 vinster
om 24-10 kr. etc.
Lägsta vinstvärde 5 kr. Tillhoppa 10,000 vinster

BENGT OXENSTIERNA.
Lotteriets föreståndare.

Husmodernas Centralförmedling

Förmedlar köp och försäljningar mellan hem i Landsorten och Stockholm.
 JAKOBSGATAN 20, STOCKHOLM.
 Rt. 12834. 10-5 A. T. 2313.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

BARNHUSA eller barnkär husjungfru sykkunnig, ordentlig och välrekommenderad, får god plats i 3 pers. hushåll 24 okt. eller 1 nov. Modern väning med alla bekvämligheter. Svar till »Barnhusa», Nord. Annonbyrå, Göteborg.

EN BÄTTRE, enkel och frisk, helst troende flicka, med vana att sköta och leda större barn i ålder 15 o. 5 år önskas till den 24 okt. eller 1 nov. Den sökande bör vara något kunnig i sömnad och med verkligt intresse deltaga i barnens omvårdnad. Lön 25, event. 30 kr. Prima betyg fordras. Svar med uppgift om ålder samt foto afvakts genast. Fru Emma Bryntesson, Karl Gustafsgatan 2, Göteborg.

PÄLTLIG, ORDENTLIG, BARNKÄR fröken får lätt plats i liten familj. Bgret rum. Jungfru finnes. Familjemedlem. Svar med foto och löneanspråk till fru Milton, Huddinge. **FÖR EN ENKEL, ALLVARLIG BÄTTRE** flicka med ordningssinne, van vid landthushåll, ej för ung, fullt kunnig i enklare matlagning, bakning o. väfnad finnes plats ledig på egenhem i Värmland i 3 pers. hushåll. Jungfru finnes. Tillträde 1 nov. Sv. till fru Anna Pryke, Rosenberg, Mölnbacka.

Bättre, enkel flicka, barnkär och kunnig i enkel matlagning som är villig att sköta alla sysslor i 3 pers. hushåll erhåller mycket god plats 15 eller 1 nov. Rek. fordras. Svar helst med fotografi till fru E. Jonson, Tegens 8, Lidings Villastad.

Mot fritt vintro. Bildadt medelålders vintro, van att ge massage och vid behov kunnig i vanlig sjukvård får lätt och treflig plats på landet ej långt från Stockholm och nära järnvägsstation. Sv. till Sv. D. Mölnbo.

Kvinnligt skrifvtråde. Bildad flicka med god handstil får plats som biträde & pastorsexpeditör i före Norrland d. 1 nov. Bör och hjälpa till med lättare hussysslor. Svar med nödiga uppgifter till prosten E. Bore, Gellivare.

Kapptillskärerska fullt kompetent för tillskärning af kappor och dräkter och som kan syselsätta minst 10 st. sommerskor får stadigvarande plats den 1 januari 1916 i Perssons Kappaffär, Kalmar.

Elementarbildad, omkr. 23 års flicka, snäll och pliktrogen samt kunnig i husliga sysslor, även i sömnad och handarbeten, kan få plats i familj. Skall med jungfrun dela göromålen men får anses såsom medlem af familjen. Blott den som är välrekommenderad från liknande anställning ifrågakommes. Svar med betyg, foto och uppgift om löneanspråk till Rådman Charpentier, LUND.

En ung anspråkslös bättre flicka, kunnig i enkel matlagning och villig att med husmoders hjälp utträta en tjänarinnas göromål kan få bra plats i Stockholm. Svar med referenser till »Köpmansfamilj», postkontoret, Riddargatan, Stockholm.

I och för sällskap önskas en frisk, snäll samt huslig och musikalisk flicka, som med omvårdnad och trefnad kan sköta hemmet för en ungherre. Svar inom 8 dagar med fotografi jämte uppgift om ålder och andra upplysningar till »Hemtrefnad», p. r. Landskrona.

Barnfröken,

sykkunnig, praktiserad, frisk, fullkomligt pålitlig, erhåller plats att sköta fyra barn i åldern 1-6 år. Svar med betyg under adress: Maskiningeniör F. Fjellström, Bollnäs.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringsätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. Beloppet kan insändas i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives af postanvisningsblanketten.

Husmodersplats

är ledig 1 nov. på Kristinedals barnkoloni. Ref. och betyg. Tösse, John Hedberg. R. T.

Husmoder.

Befattningen såsom husmoder vid nya länslasarettet i Halmstad kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas senast den 1 januari 1916. Lön 650 kronor jämte bostadslägenhet med värme och lyse samt fri kost.

Ansökningar, åtföljda af betyg om ålder och meriter samt ställda till Direktionen för länslasarettet i Halmstad, skola vara dit inkomna senast den 16 oktober 1915.

Lasarettsdirektionen.

Sveriges äldsta - och största - Specialfirma

BARNKLÄDER

Särskilda afdelningar för **Backfisch-Konfektion & Barnskodon** 18 Regeringsgatan.

Sändningar för ben. urval exp. till ärade kunder samt till i landsorten kända pers. Vid rek. för minst kr. 25.— fraktfritt till rek. närm. järnvägs- eller poststation.

Akt.-Bol. M. BENDIX, 18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat. STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE

20-ÅRIG, BÄTTRE FLICKA önskar plats i familj för att deltaga i förekommande sysslor, event. också skrifgöromål. Svar till »Arbetsam o. villig», Iduns exp. f. v. b.

UNG SMÅSKOLELÄRARINNA önskar plats i familj att läsa med en nybörjare. Är villig att, på fristunderna, deltaga i husliga göromål. Sv. inom 8 dagar till »B. J.», Flyby. p. r.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

Utbildade barnsköterskor

spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks-o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild afdelning för barnsköterskor! Samarbeta med Sällskapet Barnavård!

ENKEL 25-ÅRIG FLICKA önskar pl. för barn. Van vid sömnad. Goda rek. från dylika platser. Svar till »Plikttrogen», Köping p. r.

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA önskar mot fritt vintro plats i liten treflig stockholmsfamilj för att lära matlagning. Önskar anses som familjemedlem. Sv. till »Arbetsam och läraktig», Iduns exp. f. v. b.

18-ÅRIG FLICKA af god familj något kunnig i hushållsgöromål önskar plats i bättre hem i Göteborg. Svar till »Familjemedlem», Nord. Annonbyrå, Göteborg.

EN BÄTTRE FLICKA önskar plats i Stockholm eller dess närhet, kunnig i matlagning och bakning, även sömnad m. m., helst där jungfru finnes eller hjälp med grofsysslorna. Tacksam för sv. t. »Villig 26», Iduns exp. f. v. b.

SOM VÄRDARINNA af sjuklig äldre dam eller herre önskar bild. allv. flicka plats. Ex. i sjukv. och husl. Små pret. Sv. t. »Vårdarinna», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

22-ÅRS FLICKA som tagit realskoleexamen, önskar plats i någon bättre familj som hjälp och sällskap åt barn, eventuellt läxläsning. Kan även hjälpa till med skrifgöromål om så erfordras. Familjemedlem. Svar till »Godt humör», Iduns exp.

NORRLANDSKA önskar komma till bättre familj där jungfru finnes, att deltaga i förekommande göromål. Genomgått Lundiska slöjdsseminariet. Sv. till »Musikalisk, Haparanda p. r.

BARNSKÖTERSKA, som genomgått 6 mån. barnavårdskurs önskar plats genast eller framdeles, helst för spädbarn, tacksam för svar märkt »H. N.», Hemsjö p. r.

17-ÅRS BÄTTRE FLICKA med realskoleexamen önskar omkr. den 24 okt. plats i god familj, för att vara till verklig hjälp, van att delta i alla inom ett hem förekommande göromål. Är även villig läsa med barn eller hjälpa till med skrifgöromål. Tacksam för svar till »Villig», Iduns exp. f. v. b.

PLATS att förestå matservering eller hem där husmoder saknas önskas af kompetent fruntimmer. Svar till »Kompetent», Arvika p. r.

ENKEL 25-ÅRIG FLICKA önskar plats för barn, van vid sömnad. Goda rek. från dylika platser. Svar till »Plikttrogen», Köping p. r.

ENGLISH LADY seeks post as useful companion. Good conversation & needlework. Address »Good Home», Idun, Annonkontoret, Stockholm.

Flicka, 24 år, elementarbildad, musikalisk och kunnig i sömnad och handarbeten af alla slag, från godt och bildadt hem, önskar plats som hjälp och sällskap i god familj, helst i stad. Är villig deltaga i alla förekommande sysslor och event. läxläsning. Svar emotnes tacksamt till »Ordning», Iduns exp. f. v. b.

Husföreståndarinneplats. Önskas i hem där barn finnes af bildad, barnkär dam. Kunnig i allt hvad till ett hem hör. Betyg och ref. lämnas. Svar till »30 år» under adress S. Gumalii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

20-årig flicka

från bättre hem, musikalisk och som har handarbetslärarinneexamen, önskar plats i finare hem som hjälp och sällskap åt husmodern. Helst där barn finnes. Biträder gärna vid skrifgöromål. Någon lön önskvärd. Svar till »November», Nord. Annonbyrå, Göteborg.

Bättre flicka

(landtbrukaredotter) som genomgått prakt. skola, kunnig i matl. handarb. m. m. önskar för vidare utbildning komma i treflig familj, där jungfru finnes, som husmoders hjälp. Är villig betala något om så önskas. Svar till »Familjemedlem 20 år», Smålands-Postens exp., Vexjö, f. v. b.

Yngre Dam,

som flera år vistats i Tyskland f. sång och pianostudier, där hon verkat som lärarinna och på konserter, kunnig i tyska språket. o. husl. göromål, önskar plats i familj som sällskap o. lärarinna i musik o. tyska. Förstkl. rek. Svar till »N. A. 28», Iduns exp.

Ung flicka

önskar plats i god familj, att vara behjälplig med förekommande göromål, ej groföre sysslor. Något skrifgöromål vore önskvärdt, samt någon lön. Svar till »N. R.», Arboga p. r.

Ung Dam

önskar öfver vintern komma i treflig familj, helst på landet, att deltaga i husliga göromål. Betalar gärna något. Svar till »Nytt och trefnad», Iduns exp.

Jeune Belge

désire place en famille. Réponse à »Jeune Belge», Allm. Tidn.-kontoret, G. Ad. torg, Stockholm, f. v. b.

Sköterska

önskar plats i familj eller privat sjukhem att vårda nerv- eller lungsjuk. Svar till »Sköterska», Svea-Byrå, Göteborg.

INACKORDERINGAR.

LINDBERGS PENSIONAT, LEKSAND, emottager inackorderingar på längre och kortare tid. Godt bord. Billiga priser. Adr. Fru Anna Lindberg, Leksand. Rikstel. 60.

UNG BILDAD DANSKA önskar mot mindre inackorderingssumma vistas i äldre stockholmsfamilj som sällskap och hjälp under vintern. Sv. till »Danska», Iduns exp.

i PRÄSTGÅRD i norra Skåne kunna betal. flickor som vilja lära ett enkelt hushålls skötande blifva inackorderade. Svar till »Prästgårderna», Rökke.

Vistelse i Prästgård på landet

önskas under vintermånaderna mot betalning af 21-årig flicka som är villig att under god husmoders ledning deltaga i hemmets göromål. Önskvärdt vore musikalisk jämnårigs sällskap. Svar med prisuppgift pr mån. jämte öfriga upplysn. emotnes »Arbetsam och hurtig» under adress S. Gumalii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Edla Carlssons Privathotell

rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla Birgerjarlag. 8, Stockholm. (röd, grön o. gul spårvagn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 89, 195 19.

VISKAFORS GALOSCHER

ELEGANTAST STARKAST LÅTTAST

VISKAFORS SAMMETS-LYX-GÖTTINER

Syster Astrids spädbarnshem

Stockholmsvägen 22, Råsunda. Äfven klena barn mottagas. Referenser: Professor E. Alin, Dir D. Hägg. Förfrågningar Allm. tel. Råsunda 361.

Tvenne barn,

gossar el. flickor, kunna nu genast el. till nyåret emottagas i godt hem på landet, där undervisn. meddelas i vanl. skolämnen, språk och musik. Svar märkt »Ansvar-Godt hem» under adr. S. Gumalii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Pension o. hushållsskola för unga flickor

i frisk, vacker trakt nära Köpenhamn. Undervisning i tyska och engelska. Språken talas i och utanför timmarna. Omsorgsfull vård. Pris 90 kr. i månaden. Prospekt från fru Stamer, Skovvej, Gentofte St.

För den nyfödde.

Komplett, elegant utstyrelse 3 omg. 18 prydl. plagg, välsydt af uteslutande bästa materiel. Förord. af läk. Pris pr kartong 10 kr. »Presentkartongen», högfin kvalitet, 14 kr. Sänglinne stort och praktigt med vacker brodyr 5 kr. pr omgång.

Fru Caspersson, 9 Slottsgatan, Örebro.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET

är rekommenderas. Elektr. belysning och Rikst. i alla Birgerjarlag. 8, Stockholm. (röd, grön o. gul spårvagn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 89, 195 19.

Columbe Egg!

ETT TJOG ÄGG FÖR 25 ÖRE

fås ej, men fullgod ersättning vid matlagning, bakning o. d. kan man få för detta pris genom att använda AHLGREN'S äggpulver. En burk à 25 öre motsvarar ett tjog ägg och inbesparar dessutom all användning af jäst- och bakpulver.

Tillverkas af F. Ahlgrens Tekn. Fabrik, Gelle

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enl. kongl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en
kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dir J. Ar-
vedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläppts efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs
Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik o. Massage.
Nästa kurs börjar 15 sept.
Begär utförligt prospekt!

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt.

ROYAL WINDSOR
Det berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionne. En alltjämt
styg. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr 5.— + porto.
Nederlag: Franska Parfymmagasin,et,
Höf. v. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

OATINE
är ren hafreextrakt.
För dålig mage ordi-
neras hafregröt; för
dålig hy Oatine
hafrecreme, som re-
nar porerna, aflägs-
nar fräknar och fun-
nar samt gifver hu-
den ett ungdomligt friskt utseende.
Äkta Oatine-Creme i hvit burk med
grönt lock: pris 1.50; 4-dubbel inneh.
5.—. Oatine-snow 1.50. Finnas öfverallt
samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11,
Birgerjarlsq. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

Förblif ungl!
Hårfärg
4,50 o. 2,50 + porto.
Återställer hårets färg.
Stockholms Parfymmagasin, Drottningg. 58.

JACOBSONS AFFÄR
HANDARBETEN, TAPISSERI M. M.
24 B GREVTUREG. VID TATTERSALL.

SASOL-TVÅL
för toaletten.
är afgjort nutidens förnämsta skön-
hets- och barntvål. Antiseptisk! Med
härlig parfym å 60 öre och utan parfym
å 50 öre öfverallt, äfven å apoteken
AKTIEB. SASOL. GÄFLE.

Damer! Vårda Eder hud!
Genom att hvarje afton massera hän-
der och ansikte med Skin-Food erhål-
ler Ni en frisk och ungdomlig hy.
Finnes hos samtliga parfym- och
dregaffärer

Effkullens Husmodersskola börjar sin 10.de kurs den 15 Jan. Under-
visning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konservering
uppläggningar och garneringar, dukning, servering m. m. Grundlig undervisning
angående hemlif. Prospekt mot dubbelt porto. Adress Jemshögsby.

Lektioner i Linnesömnad,
äfven blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder.
Elever mottagas dagligen 15 sept.—15 dec., 10 jan.—10 juni.
Karin Egnér. Eva Egnér.
R. T. 8530. Söbyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04

Sahlins, Eslöf,
prisbelönda
Goss-, Flick- och Barnkläder
Landets bästa fabrikat för
alla åldrar, till alla priser.
Alla säsongens nyheter
hos ensamförsäljare
på alla större platser samt
Sahlins Sahlins
Kungsgatan 45, Södergatan 12,
Göteborg. Malmö.

Bästa Efterkraftsaffär är
SYFABRIKEN
Adr. Alfsered. Ombud Antagas. Priskurant gratis.

STOCKHOLMS
EGNA FONDER
66 MILLIONER KR.
HANDELSBANK

Utmärkta organ
för
annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.
Avesta: Avesta-Posten.
Borlänge: Borlänge Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.
Engelholm: Engelholms Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
Eslöf: Skåningen Eslöfs Tidning.
Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
Falun: Falu-Kuriren.
Gefle: Gefle-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
Hudiksvall: Hudiksvallsposten.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad
Härnösand: Härnösands-Posten.
Höganäs: Höganäs Tidning.
Hörby: Mellersta Skåne.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.
Kristinehamn: Ansgariiposten.
Laholm: Sydhalland.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöta Correspondenten.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.
Mora: Mora Tidning.
Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Piteå: Norrbottens Allehanda.
Skellefteå: Skelleftebladet.
Sköfde: Skaraborgs Läns Annonshlad.
Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Söderhamn: Helsingen.
Södertälje: Södertälje Tidning.
Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Uddevalla: Bohusläningen.
Umeå: Västerhottens-Kuriren.
Uppsala: Tidningen Upsala.
Visby: Gotlänningen.
Vänersborg: Elfsås Läns Annonshlad.
Västervik: Västerviks Veckoblad.
Västerås: Westmanlands Allehanda.
Växiö: Smålandsposten.
Ystad: Södra Skåne.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Östersund: Jämtlands Tidning.
Östhammar: Östhammars Tidning.

MAZETTI'S ÖGON-CACAO
per hektopak 45 öre
delikat — kraftig — hälsosam
Högsta näringsvärde! Lämna ingen bottensats!
MAZETTI'S SPIS-CHOKOLADER
med eller utan mjölk
särdeles fina och välsmakande

CHESEBROUGH'S
Vaseline
Inregistr. Varumärke
»Den bästa vän, du någonsin kan få»
Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen. Profask å 10 öre erhålles öfverallt.
Det är fullkomligt utan smak. Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanterns namn **Chesebrough Mfg. Co.** New York, U. S. A. återfinnes på hvarje förpackning.
Filial i London, 42 Holborn Viaduct
Var försiktig med efterapningar. De skada i stället för att hjälpa dig.
Det bästa för barnens hud.

Husqvarna
Symaskiner
framstående egenskaper bero på, att de äro frukten af mera än 40-årig målmedveten sträfvan att framställa det bästa möjliga. Typer passande hvars och ens behof. *Förmånliga afbetalningsvilkor.*

Annonsera i Idun!
Ex. sjuksköterskor för distrikt och familjer, samt barnsköterskor utsändas genom Svenska Sjuksköterskebyrån, Göteborg. Hvitfeldtsgränd 8. Tel. 12735. Sjukvårdsbiträden till sjukhus utsändas.

Delikata ölandsnötter
70 öre pr liter fraktfritt genom fru Bertha Stenfeldt, Borgholm.
Ferrin
Fås på apoteken
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 21,200,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9
Filialer: { Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.
Deposition } 4 1/2 %
Kapitalräkning } 2 %
Sparkasseräkning 4 %
Fondafdelning. Kassafack

BRUNKEBERGS TEATERN
Alltid veckans bästa nyheter!
Idun utgifves denna vecka i A och B.